

# DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het  
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

## Redacteuren:

Jhr. J. T. ALTING VON GEUSAU, Generaal-Majoor, Commandant Ie Divisie.

D. A. VAN HILTEN, Majoor van den Generalen Staf.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf.

P. W. PIETERS, Majoor der huzaren.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

J. H. COUZY, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784  
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—  
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

---

---

107de JAAR No. 10

NADRUK VERBODEN

OCT. 1938

## INHOUD.

	Blz.
Spectatoriale Beschouwingen .....	394
De Ontwikkeling van den politieken en strategischen toestand in de Middellandsche Zee, door Jhr. H. A. VAN FOREEST .....	395
Het bataljon Infanterie te velde, door D. A. VAN HILTEN (VI) .....	403
Sleur en efficiency, door D. BUYS .....	409
Het Gevecht bij Waalre, door M. R. H. CALMEIJER .....	413
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht .....	418
Nieuwe Uitgaven .....	419
Uit de vakpers .....	422

---

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1938

## SPECTATORIALE BESCHOUWINGEN

**V**rijdag 30 September. Het is vrede gebleven! Dat is de alles overheerschende gedachte op dezen ochtend, nadat hedennacht om tien minuten voor twee uur de vier groote Europeesche mogendheden, Groot-Brittannië, Duitschland, Italië en Frankrijk overeenstemming bereikt hebben in de Tsjecho-Slowaaksche quaestie. Vrede, — ontspanning na een maand van zoo hevige internationale spanning, als er in Europa sedert den wereldoorlog 1914—1918 niet geweest is.

Er is deze maand zoo ontzaglijk veel gebeurd, de toestand is niet slechts met den dag, maar met het uur veranderd. De regeeringen van Frankrijk en Engeland hebben eerst Tsjecho-Slowakije tegenover Duitschland, tegenover HITLER vrijwel losgelaten. Daarop hebben ze — ook onder den indruk van de openbare meening in hun eigen landen — hun vastberadenheid hernomen.

CHAMBERLAIN heeft zich tweemaal naar Duitschland begeven voor persoonlijk overleg met HITLER, zonder de oorlogsdreiging te kunnen afwenden. Op 29 September om 2.00 uur zou Duitschland mobiliseeren en Tsjecho-Slowakije binnenvallen. Op den ochtend van dien dag heeft CHAMBERLAIN door den Britschen gezant te

Rome een „belangrijke mededeeling” laten doen, naar later bleek de mededeeling, dat een Duitsche inval in Tsjecho-Slowakije oorlog van Engeland en Frankrijk met Duitschland tengevolge zou hebben. MUSSOLINI telefoneerde met HITLER en deze noodigde den Duce, CHAMBERLAIN en DALADIER uit tot een conferentie, die hedennacht tot overeenstemming geleid heeft.

Dit is het allesbeheerschende feit en het heeft geen zin meer thans te overzien, wat daaraan voorafgegaan is: het is alles geschiedenis geworden.

HITLER krijgt zijn Sudeten-Duitschers, zonder strijd.

CHAMBERLAIN heeft den vrede in Europa veroverd.

MUSSOLINI heeft bereikt, dat de vier groote Europeesche mogendheden het lot van Europa beslissen.

En Tsjecho-Slowakije is gedwongen zich zonder meer neer te leggen bij de beslissing, waaraan het zelfs niet heeft mogen medewerken . . .

Tot beschouwingen hierover voelen wij ons thans niet geroepen.

Ook voor ons land en onze weermacht is de toestand zeer spannend geweest: vele maatregelen zijn genomen, tot de laatste, mobilisatie, behoefde het op het uiterste moment, niet te komen.

# DE ONTWIKKELING VAN DEN POLITIEKEN EN STRATEGISCHEN TOESTAND IN DE MIDDELLANDSCHE ZEE

DOOR

Jhr. H. A. VAN FOREEST

*Luitenant ter zee 1e klasse*

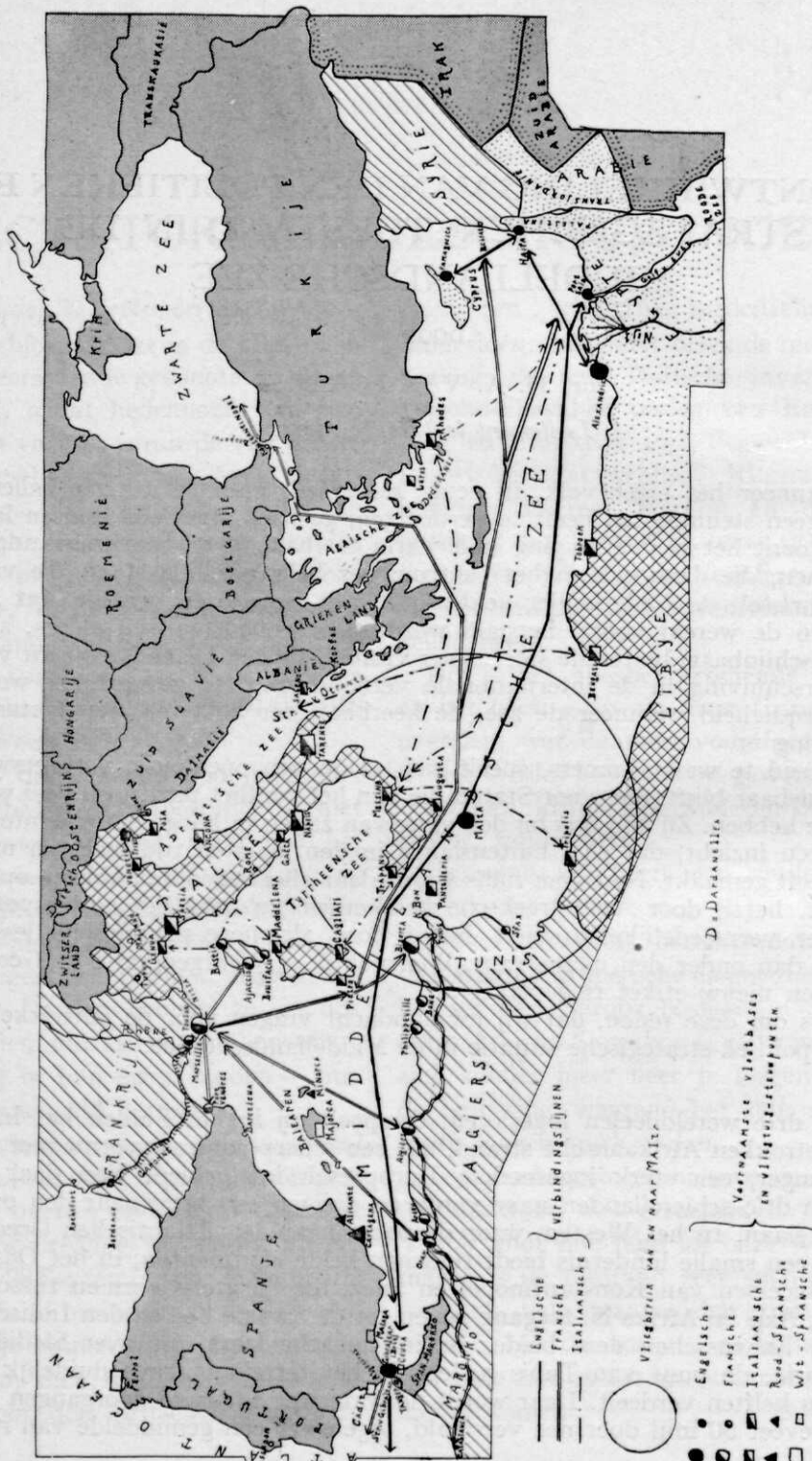
Wanneer het eigen volk, in eenig zeegebied, geen bezittingen beheert, geen steunpunten heeft te verdedigen, geen oorlogsvloot kruisen laat, toont het weinig neiging zich warm te maken voor de krijgskundige problemen, die daarginds in het centrum der belangstelling staan. Te vaak nog verwisselt de Nederlander neutraliteit met isolatie en vergeet, dat zijn plaats in de wereld vooral bepaald wordt door gebeurtenissen elders, zelfs als die (schijnbaar) buiten de sfeer zijner vitale belangen liggen. Geldt dit voor elke verschuiving in de internationale verhoudingen, te gevaarlijker wordt deze afzijdigheid, wanneer de zee, de heerbaan der volkeren, een factor in het geding is.

De strijd te water immers, speelt zich af op den openbaren verkeersweg, die onmisbaar blijft, óók voor Staten die aan het conflict part noch deel wenschen te hebben. Zij zijn dus bij den gang van zaken in hooge mate geïnteresseerd; een inzicht, dat zich buitenslands in den laatsten tijd meer en meer baan heeft gemaakt. Niet voor niets wordt daar allerwegen de publieke opinie bewerkt, hetzij door rechtstreeksche beschouwingen over het oorlogspotentieel der vermoedelijke partijen, hetzij door algemeen-strategische lessen, waarop dan onder den naam van „Wehrpolitik, „Wehrgeografie”, „Geopolitik” een nieuw etiket is geplakt.

Het is om deze reden, dat wij uw aandacht vragen voor de ontwikkeling van de politiek-strategische situatie in de Middellandsche Zee.

Door drie werelddeelen ingesloten, omspoelt zij in het Zuiden het haast recht getrokken Afrikaansche strand, dat een scherp contrast vormt met zijn tegenhanger, een sterk ingesneden, Europeesch kustgebied. Van daar uit springen drie schiereilanden naar voren en dreigen een brug naar den overkant te slaan. In het Westen, waar de poort naar den Atlantischen Oceaan, slechts een smalle hindernis biedt tusschen beide continenten; in het Oosten bij de accessen van Konstantinopel en Suez, die de grens vormen tusschen Europa, Azië en Afrika en toegang geven tot de Zwarte Zee en den Indischen Oceaan. En tusschen deze beide, de Italiaansche laars, die over Sicilië en Pantellaria, de punt van Tunis nadert en het terrein in twee duidelijk gescheiden helften verdeelt. Daar wordt de waterweg tot twee doorgangen van elk ongeveer 50 mijl doorsnee versmald, tegenover een gemiddelde van ruim







300 en een grootste breedte van 850 mijl voor het geheele zeeoppervlak. De route van Gibraltar tot Port Said wordt voorts op 1927 mijl gesteld, met Malta vrijwel halverwege. Tegenover deze getallen staan die van de Straat van Gibraltar (8 mijl breed) en van de zeer nauwe Bosporus en Suez-passage.

Alles bij elkaar een zeegebied van geringe afmetingen, gemakkelijk af te sluiten en te halveeren, met lange, grillige oevers en tamelijk gunstige meteorologische en hydrografische toestanden. Een ideaal operatieveld voor lichte strijdkrachten, met groote vaart en beperkte actieradius, voor flottieljeleiders, torpedomotorboten en vliegtuigen. Slechts onder den wal zal de mijn er gelegenheid vinden om de bewegingsvrijheid van groote schepen en onderzeeboten te verminderen; de verspreiding van vloot- en luchtsteunpunten, de oprichting van radiostations aan de kust (plaatsbepaling, bevelvoering, onderschepping) belooft echter een „*réaction grande de la terre sur mer*”.

Niet minder afwisseling vertoonen, landwaarts in, de oeverstaten in hunne natuurlijke gesteldheid, welke hier (zoo ergens) oorzaak is van een bonte schakeering op politiek en economisch gebied. Bijna alle geografische formaties zijn er te vinden, van de steppen in Spanje, Klein-Azië, Lybië, tot het hooggebergte in den Atlas, Pyreneëen en Alpenketens. Ieder land, hoezeer reeds van de overige verschillend, vertoont zijn eigen, interne contrasten, waarbij maritieme en continentale eigenschappen allerwegen dooreen zijn gemengd. Tegenover Venetië ligt de vlakke van Lombardije, aan Servië grenst de Dalmatische kuststrook, naast de trotsche Castilianen wonen de bedrijvige ingezetenen van Spanje's Oostkust.

In deze streken, die sinds onheugelijke tijden een brandpunt van handelsbeweging zijn geweest, loopen ook thans zeer belangrijke communicatielijnen; te water, te land en door de lucht. Grondstoffen worden aan, menschen en waren afgevoerd; een machtig transitoverkeer gaat van den Atlantischen naar den Indischen Oceaan en vice versa. Maar tevens zijn op deze plaats eeuwenlang rassen, beschavingen, ideologiën op elkaar gestooten, bedreigt de hier opgehoopte springstof nog altijd de veiligheid van het Westen en daarmee van ons vaderland.

Wie in onzen tijd de toestanden in dit merkwaardig gebied tracht te doorgronden, kan zich van hunne ontwikkeling uit het grijs verleden niet geheel los maken. Eens, naar een woord van Hegel, „*das Herz der Alten Welt*” kromp de „*Mediterranean*” geleidelijk in tot een Romeinsche binnenzee, langs welke boorden het Christendom zijn weg vond over heel het avondland. Dezelfde winden, die Phoeniciërs en Grieken naar verre oorden stuwden, brachten later de Oostersche waren naar West-Europa in de schepen van Venetië en Genua. Het water, waarover de heidensche Germanen uit het Noorden tot in Afrika doordröngen, werd evenzeer opmarschterrein voor den Islam, welks revolutionnair fanatisme in steeds nieuwe golven deze oude wereld belaagde.

De nieuwe geschiedenis zag nieuwe machtsverschuivingen. Het Spanje der Bourgondiërs, dat eens den Turken bij Lepanto (1571) een beslissend halt toeriep, moest in volgende eeuwen zijn hegemonie aan anderen afstaan. Wanbeheer, inwendige twisten en een fatale buitenlandsche politiek deden een groot Rijk uit de rij der zeemogendheden verdwijnen; slechts een paar stukjes Afrika en enkele eilanden in den Atlantischen Oceaan vormen het restant van een machtig overzeesch bezit. Gebied van uitsluitend strategische waarde,

indien het althans in handen zou raken van een militair krachtigen Staat. Spanje zelve vond, als oudtijds, in het westelijk deel van de Middellandsche Zee zijn plaats tusschen de volken terug; het zwaartepunt scheen uit Castilië naar de Oostelijke provinciën verschoven. Lag hierin al niet een oorzaak voor de botsing tusschen de verschillende, nooit waarlijk vereenigde, stammen in dit land; een strijd, die in zijn huidigen, absoluten vorm nog steeds geen spoedig einde belooft? In elk geval verbergt deze neiging tot seperatisme een internationaal gevaar; de brokken waarin Spanje bij een wapenstilstand uiteen zou vallen, kunnen zich zonder nauwe aansluiting bij Engeland, Italië, Frankrijk niet staande houden. Het verdwijnen van den Spaanschen eenheidsstaat, als reguleerende factor in dit spanningsgebied, zou echter fataal zijn voor het evenwicht in Europa.

Na Spanje kwam de groote tijd van Frankrijk, dat eeuwenlang, onder het huis van Bourbon, zoo goed als onder beide Bonapartes, zijn macht tot in de Levant trachtte uit te zetten. De expansiezucht van een volk was nimmer aan een regeeringsstelsel gebonden! Bij deze en andere ondernemingen echter verloor het Fransche volk zijn overwegend *continentale* instelling niet; het open water heeft nimmer zijn volle aandacht gehad en nooit is in één der vele zeeoorlogen de geheele volkskracht of ook maar de geheele vloot onvoorwaardelijk ingezet. De orders van LODEWIJK XVI aan zijn admiraal d'ORVILLIERS (1778) gelijken ontstellend veel op WILHELM'S „voorzichtige" bevelen aan VON INGENOHL (1914). Steeds weer was het gevaar aan de Noord-Oostgrens in laatste instantie doorslaggevend en dit verklaart voldoende, waarom men zich aan de Middellandsche Zee na 1900 tot het Westelijk bekken beperkt heeft. Hier werd het koloniaal bezit met Tunis (1881) en Marokko (1911) geleidelijk afgerond, om zich in onze dagen uit te strekken van Bizerta tot Kameeroen.

In deze constellatie is het zeegebied slechts een hindernis, die groot-Frankrijk in twee helften verdeelt, een onbetrouwbare verbindingslijn in den rug, waarlangs het *menschenreservoir* Afrika de Fransche effectieven moet versterken. Bijna 600.000 man koloniale troepen stonden in 1918 aan het front, een getal, dat in de toekomst nog sterk zal worden uitgebreid. Daarenboven leveren de Atlaslanden belangrijke voortbrengselen, in de eerste plaats fosphaat en voorts voedingsmiddelen en verscheidene metalen. En is ten slotte Algiers niet méér dan een kolonie, een stuk haast van la belle France zelve? Alleen om *dezen* zeeweg te beheerschen heeft minister LEYGUES na den wereldoorlog de vloot uitgebreid en gemoderniseerd, toen de steun der Britsche Marine geruimen tijd twijfelachtig leek.

Het mandaat over Syrië is feitelijk met een dergelijke politiek in strijd, hoe belangrijk dit bezit ook kan zijn voor het winnen van *olie* (pijpleiding uit Irak), de tweede „strategische grondstof", waaraan het moederland gebrek heeft. Maar Admiraal CASTEX, die in 1926 het jaarlijksch oorlogsverbruik van vloeibare brandstof reeds op 2,4 miljoen ton schatte (tegenover toen 175.000 ton beschikbare tankruimte) spreekt niettemin van het „*damnée* Syrie", waarmee men geen betrouwbare verbinding heeft en dat daarom zoo spoedig mogelijk losgelaten moet worden. Ook de communicatie met Indo-China of met den Sovjet-Russischen bondgenoot is te onzeker of van te weinig waarde, dan dat men aan den weg om de Oost veel van zijn krachten zou besteden.

Zoo leek de situatie voor Frankrijk in de Middellandsche Zee tot voor korten tijd aardig geconsolideerd; als lid van de groep der „verzadigde" landen toonde het derhalve weinig lust te worden betrokken in de conflicten van

anderen. Welbewust liet LAVAL de Abessiniërs aan hun lot over toen hij de oliesancties tegen Italië torpedeerde. Zou Frankrijk tegen haar Latijnsche zuster in den oorlog gaan, om HITLER de vrije hand aan den Rijn te laten? Zonder den overbuur Engeland te veel te ontrieven, zonder dat het falen van de collectieve veiligheid openlijk werd erkend, moest een explosie in het Zuiden voorkomen worden. Een delicate zaak, die echter aan de Fransche diplomatie volkomen was toevertrouwd.

Op den Napoleontischen veldtocht in het Oostelijk bekken volgde in de 19e eeuw een politiek offensief van Rusland, welks Grieksch-katholieke vorsten sinds PETER DE GROOTE begeerig hebben uitgezien naar Konstantinopel, de erfenis van Byzantium. Steeds opnieuw greep de klauw van den beer naar het Balkan-schiereiland, verlostte er de Slaven van het Turksche juk, hitste de Grieken op tegen hunne overheerschers en steunde den Sultan op zijn beurt tegen een lastigen Egyptischen vazal. Een rusteloze actie met als grondslag het beheerschen van den *uitweg* naar de Middellandsche Zee.

Tijdens den wereldoorlog op den achtergrond geraakt, werd de Russische belangstelling in later jaren weer een factor van beteekenis, al blijkt ze door de huidige machthebbers in omgekeerden zin gericht te zijn. Dit vindt een alleszins verklaarbare oorzaak: de omwenteling had Rusland's Zwarte Zeevloot practisch geliquideerd en men zag (als zoo vaak in de maritieme geschiedenis) geen kans op korten termijn een nieuwe formatie te scheppen. Kon vroeger een positief doel worden nagestreefd, thans schijnt het gebied van Bosporus en Dardanellen eerder een *invalspoort* voor Westersche mogendheden op kruistocht tegen het bolsjewisme. Niet voor niets tracht daarom de STALIN-regering met Turkije op den besten voet te blijven. Zoo steunde ze in 1923 (Lausanne) en 1936 (Montreux) de Turksche aanspraken op volledige soevereiniteit over het gebied der zeestraten. Onder de tegenwoordige omstandigheden is dit ongetwijfeld de veiligste oplossing; het in Montreux gesloten verdrag belooft tegelijk aan de maritieme strijdmacht der oeverstaten een wat grootere bewegelijkheid.

Zonder twijfel zijn ook hier de verhoudingen nog verre van gestabiliseerd; de defensieve strategie van het oogenblik past slecht bij het beginsel der wereldrevolutie! Als Rusland in deze dagen zijn Spaanschen voorpost moet opgeven ligt dit niet het minst aan de onbeschermden verbindingslijnen te water en daarin kan slechts een opmarsch naar de Middellandsche zee kust verandering brengen. Uit een krijgskundig oogpunt maakt het ten slotte weinig verschil of de sovjetster, in plaats van het dubbele kruis, op de Aya Sofia wordt geplant.

Ook de Mohammedaansche wereld kreeg in de afgeloopen honderd jaar nieuwe injecties van activiteit. Terwijl de Zieke Man steeds verder ineen schrompelde, scheurde een verjongd Egypte zich los van de verheven Porte; het scheen of Europa voortaan met een nieuwen machtsfactor in het Oostelijk bekken rekening had te houden. De tijden waren echter nog niet rijp; de onderkoning Mohammed Ali en z'n opvolgers moesten weldra de opperleiding der Westersche mogendheden erkennen. Ook hier bracht de wereldoorlog een nieuwe orde. Turkije werd door Kemal Ataturk, den „Ghazi" gered en tot herleving gebracht; Egypte wist zich in onzen tijd stap voor stap aan de Britsche voogdij te onttrekken. Maar wat nog belangrijker schijnt, het zelfbewustzijn dezer landen is teruggekeerd en leidde voor het Turksche Rijk in 1935 tot een aansluiting naar het Oosten, aan Iran, Afghanistan en Irak waar een nieuw bondgenootschap groeit, een Mohammedaansch blok van



Kaboel tot de Bosporus. Op de ruïnen van het Kalifaat bindt een nieuwe ideologie — de pan-islamietische gedachte — alle landen van West-Azië te samen; wederom, maar thans vrijwillig, onder Turksche leiding.

Dermate in den rug gesteund, is de strategische positie van het moderne Turkije bijzonder goed; een krijgshaftig volk van 15 millioen inwoners, met een krachtige leiding, een makkelijk verdedigbaar grondgebied, en practisch onafhankelijk van z'n zeeverbindingen. Ook politiek staat het sterk als voorpost en leider van „onderdrukte” volken; als bezitter van de Zeestraten is het geen slachtoffer meer der Engelsch-Russische tegenstelling in dit deel van den Oriënt, maar speelt de groote partijen handig tegen elkaar uit. Zoo behaalde KEMAL in Montreux zijn succes op de Westersche diplomatie, toen deze door den Abessijnschen oorlog in verlegenheid was gebracht. Het nieuwe Statuut, hierboven reeds vermeld, gaf Turkije practisch de volledige zeggenschap over de Dardanellen terug, met een pluimpje toe voor zijn conciliante houding.

Op zijn beurt toonde Egypte aan de wereld een nieuw verdrag met Engeland, waarbij de laatste resten van het Britsch protectoraat vervangen werden door een nauw bondgenootschap op voet van volkomen gelijkheid. Was het vreemd, dat het Hooge Arabische Comité kort daarop weigerde samen te werken met 's Konings commissie bij de verdeeling van Palestina? De Islam is ontwaakt en men zal meer van hem hooren!

Zoo kookt en raast het eeuwenlang in de politieke ketel van dit Middellandsche zeegebied; wij hebben enkele van de krachtigste stroomingen aangegeven en laten andere, haast even belangrijke, onbesproken. Of heeft niet HITLER'S Derde Rijk de erfenis van Hohenzollern en Habsburg beide aanvaard: den grooten weg over Balkan en Bosporus om de Oost tot Bagdad, den korteren naar het Zuiden, zeewaarts via Triëst en Fiume? De opkomst der Joegoslaven, die in de afgesloten Adria geen bruikbaren uitgang vonden, verhoogt den druk op Saloniki, waar de golven van de Aegäische zee tegenaan kloten. Hier stuiten wij op de Grieken, volk van zeelieden en handelaars, die zich nog geen 15 jaar geleden de vingers hebben gebrand aan Konstantinopel en Klein-Azië, kortom aan een herstel van het Grieksche Keizerrijk. Wel nergens ter wereld is zoo'n bont mozaïk van staten, volken, rassen te vinden, doorkruisen elkaar zoovele belangen en machtsdroomen.

Deze, altijddurende strijd om de hegemonie over de Middellandsche Zee bleef lange jaren een zaak van hare randstaten alléén, een in wezen continentaal conflict dus, een onderonsje, zee-strategisch gezien. Van hoeveel beteekenis de zeeweg daarbij ook was, men kon die zoonoodig over den wal omgaan, in tijd van oorlog zoo goed als bij de vreedzame concurrentie. De strijdende partijen, die het gezicht naar den waterkant wilden keeren, bleven verplicht aan de bescherming hunner landfronten de meeste aandacht te besteden. Als regel overheerschte dan ook een continentale opvatting; de oorlogen werden met legers uitgevochten en het bezit van de kustlijn als zeeheerschappij gewaardeerd. In dit systeem kon het consequent afsnijden der handelsverbindingen voorloopig geen plaats vinden. De vloten waren vaak niet meer dan militaire convooien; beslissende slagen werden zelden geleverd.

Dus wordt het verstaanbaar, dat de Engelsen, een der zeevarende naties uit West-Europa — en van buitenaf in dezen besloten kring doorgedrongen — voor het eerst de kracht van het meesterschap te water aan de amphibiëstaten voelbaar hebben gemaakt. Aanvankelijk kooplieden, afhankelijk van de wel-

willendheid der autochthone volken, soms verjaagd door in hun zog varende concurrenten (zege van JAN VAN GALEN, 1653), zetten zij zich geleidelijk vast in dit voordeelig handelsgebied. Dan lukt (wij schrijven 1704) de greep naar Gibraltar, sleutel tot deze zeeën, en naar de Balearen (Minorca), die men tot 1782 wist vast te houden. Het moderne Middellandsche Zee-vraagstuk is geboren! Van hieruit immers dwong men Frankrijk zijn belangen in het Oosten op te geven (Aboukir 1798, Suezkanaal 1875, Fachoda 1898) en sneed de Russische expansie den pas af (Krimoorlog 1856, Russisch-Turksche oorlog 1877). De wederopstanding van het Mohammedaansche Rijk, onder Egyptische leiding, werd niet alleen belet (Navarino 1827), maar later (1882) zelfs uitgebuit door den Khedive te dwingen zich onder Britsch protectoraat te stellen.

In den loop der vorige eeuw namelijk, droegen twee factoren er toe bij de belangrijkheid van het Middellandsche zeegebied snel te doen toenemen. Vooreerst onderging de wereldhuishouding een grondige vernieuwing, die de beschaafde volken van den zeeweg een gebruik deed maken als nooit tevoren was gezien. Veel meer dan de 17e bewerkte de 19e eeuw onze huidige afhankelijkheid van de communicatie te water en gaf daarmee aan den zeeoorlog zijn beteekenis als politiek machtsmiddel van beslissende kracht. Binnen honderd jaar rees de Britsche handelsbeweging tot het 20 voudige, in goudwaarde uitgedrukt. De wereldtonnage steeg tusschen 1840 en 1925 van 6 tot 64 miljoen registerton.

Met deze ontwikkeling hield een tweede omstandigheid nauw verband: de opening van het Suezkanaal (1869). Na de stichting van het Turksche Rijk in de 15e eeuw en de ontdekking van den zeeweg naar Indië was de Middellandsche Zee-route op den achtergrond geraakt. De landverbinding uit het Oosten tot de Levanthavens was traag en onveilig gebleken en ook het stuk tot Straat Gibraltar werd door kapers en piraten bedreigd. Gedurende 250 jaar koerste men zoodoende rond Kaap de Goede Hoop, tot het genie van de Lesseps in één keer den ouden, korteren weg in eere herstelde. Deze bleek als aangewezen voor het gebruik van de moderne, mechanische voortstuwing en maakte een eind aan de glorie der snel zeilende klipperschepen. Van nu af liep de hartader van het Britsche zeeverkeer door de Middellandsche Zee en al dadelijk deed zich de dubbele vraag voor: is deze weg voor Engeland onmisbaar en kan het die in geval van oorlog voldoende beveiligen? De later ontwikkelde land- en luchtroutes, die over de Kanaalzône tot Singapore en Zuid-Afrika reiken, zijn weliswaar van ondergeschikt belang, maar hebben toch het probleem verder gecompliceerd.

Over het algemeen kan men zeggen, dat het gebruik van den weg over Suez om redenen van *economische* oorlogvoering niet absoluut geboden is. Lucht- en landverbindingen zijn voor behoud van het Britsche Rijk geen vereischte, slechts wat overzee wordt aangevoerd kan het moederland niet missen. Men oordeele: 94 % van den rubber, 75 % van de wol, 62 % van tin, koper en lood, 25 % van de petroleum volgde in 1936 dezen koers. Maar reeds in den grooten oorlog bleek een nevenoplossing mogelijk; ook de Kaaproute kan die handelsbeweging verwerken, mits men zorgt voor voldoende scheepsruimte, bunkerstations en machtsmiddelen voor de bescherming dezer lange verbindingslijnen.

Anders de zuiver *strategische* eischen. Voor de slagvloot, schild van het Imperium, is de Middellandsche Zee het centrum geworden van een uitgebreid dispositief, waarbij Engeland en Oost-Azië de flankopstellingen innemen.

Spanning in het Noorden brengt het zwaartepunt van maritieme actie naar Kanaal of Noordzee; een conflict in het Verre Oosten kan een verschuiving van het Middellandsche Zee-eskader naar Singapore noodig maken. En zoo vervolgens. Wat voor de zware bodems geldt slaat evenzeer op lichtere vaartuigen en onderzeebooten, op troepen- of voorraadschepen. Een blik op de kaart overtuigt ons, dat verleggen van dit centrale punt naar Kaap de Goede Hoop, dus opgeven van de binnenlijn Aden-Gibraltar, zeer groote bezwaren ontmoet. Maar het blijft mogelijk en gebeuren zal het zeker, indien een plaatselijke concentratie van vliegtuigen en lichte zeestrijdmiddelen, naast de *handels-* ook de Britsche *oorlogs*verbinding bedreigt. Verschillende maatregelen van den laatsten tijd wijzen in deze richting en vinden steun in de techniek, die aan moderne schepen een groote vaart en werkingssfeer schonk. Versnelde kruiserbouw, besprekingen met den Zuid-Afrikaanschen defensie-minister PIROW, uitbreiding van de tankervloot der Admiraliteit zijn even zoovele symptomen.

Beteekent zulks, dat de Engelsche zeemacht in een dergelijk oorlogsgeval de Middellandsche Zee gaat ontruimen? Noodig is dit niet en wenschelijk evenmin. Het is eerstens nog een open vraag, of de vliegtuigbom haar wedstrijd zal winnen tegen de enorme pantserdekken en luchtafweerbatterijen der hedendaagsche dreadnoughts. Ook al zullen onderzeebooten en slagvliegtuigen op enkele punten in de meerderheid kunnen zijn, er blijven in dit gebied nog andere zaken te verdedigen, dan de veilige route tusschen twee Oceanen. Wij spraken reeds over de Fransche verbinding met Noord-Afrika; in geval van bondgenootschap heeft ook Engeland bij de instandhouding van die communicatie groote belangen. De toegang tot de Zwarte Zee heeft niet voor niets in het verleden zooveel offers gevraagd; de olie, uit Irak naar de Levant geleid, vloeit ook in Engelsche bunkers. Maar wat meer is, de Britsche politici oordeelden het beheerschen van deze zee „an sich” een belangrijke bijdrage tot behoud van het staatkundig evenwicht, lang vóór ze beteekenis kreeg als doorgangsweg voor hunne oorlogs- en koopvaardijvloot.

Om deze reden moest de beveiliging van het Middellandsche Zeeverkeer al vroegtijdig urgent worden. Wij zagen reeds, hoe de Brit zich gaandeweg meester maakte van een keten van steunpunten; allereerst in den Westelijken toegang, waar Gibraltar nog altijd vast in zijn handen rust. Ongestoord ging dit niet; de Engelsche sleutelstelling wordt aan alle zijden omvat door de gewapende naties Frankrijk en Spanje, welker zelfbewustzijn in de laatste jaren niet bepaald verminderd is. Met moeite verkreeg Engeland in de vorige eeuw de neutralisatie van Tanger; daartegenover werd het Spaansche Algeras versterkt, vanwaar (naar men zegt) thans FRANCO's geschut de Britsche haven bedreigt. In alle richtingen tracht men de versperring van Gibraltar te omgaan; behalve de plannen voor een onderzeesche tunnel, die een (bevriend) Spanje met Marokko zou verbinden, beschikt Frankrijk over het Canal des deux mers en de lucht- en landroute tusschen Tunis en Casablanca.

Tijdens de Napoleontische oorlogen volgde het centrale punt Malta; eerst van weinig belang geacht, maar na de opening van het Suezkanaal de basis bij uitnemendheid: „the most powerful maritime fortress in the world”. Sindsdien hebben twee factoren, *politiek* en *techniek*, haar beteekenis ondergraven; de moeilijkheden met Italië en met de anti-Britsche eilandbevolking naast de ontwikkeling van het luchtwapen en de lichte zeestrijdkrachten. Maar beide zwakke punten kunnen van tijdelijken aard blijken te zijn en daarbij . . . . . Engeland kan wachten! (Wordt vervolgd)



# HET BATALJON INFANTERIE TE VELDE

DOOR D. A. VAN HILTEN.  
*Majoor van den Generalen Staf.*

VI. (Vervolg van blz. 376).

## HET GEVECHT VAN HET VOORHOEDE BATALJON.

**T**e 9.50 ontvangt de Voorhoede Commandant bevel om op te rukken naar de Kleine Dommel van uit de in het voorgaande nummer van „De Militaire Spectator” op een schets aangegeven opstelling. (Zie blz. 375).

Erg eenvoudig zou het nu zijn, indien de Voorh. Commandant het teeken voorwaarts gaf, en zijn bataljon in de zelfde formatie liet voorwaarts gaan tot in de lijn van de eigen lt. troepen om met deze verder oprukkende bij het stooten op den vijand de verdere handelingen van de omstandigheden te laten afhangen. Het zal wel duidelijk zijn dat een dergelijk B.C. zijn bataljon niet leidt, doch zelf door de zich voordoende toevallige omstandigheden wordt geleid.

De Voorhoede Commandant is volkomen op de hoogte van de toestand en heeft een opdracht, die aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat, onder deze omstandigheden mag een Commandant nooit op zien komen laten spelen. De B.C. heeft zich maar rekenschap te geven van wat hem te doen staat aan de hand van

### 1. DE OPDRACHT.

De voorhoede moet oprukken naar de Kleine Dommel en heeft als bijzondere taak niet aaneengesloten vijandelijke weerstanden op te ruimen en bij het stuiten op een overmachtigen vijand de gevechtsaanraking tot stand te brengen.

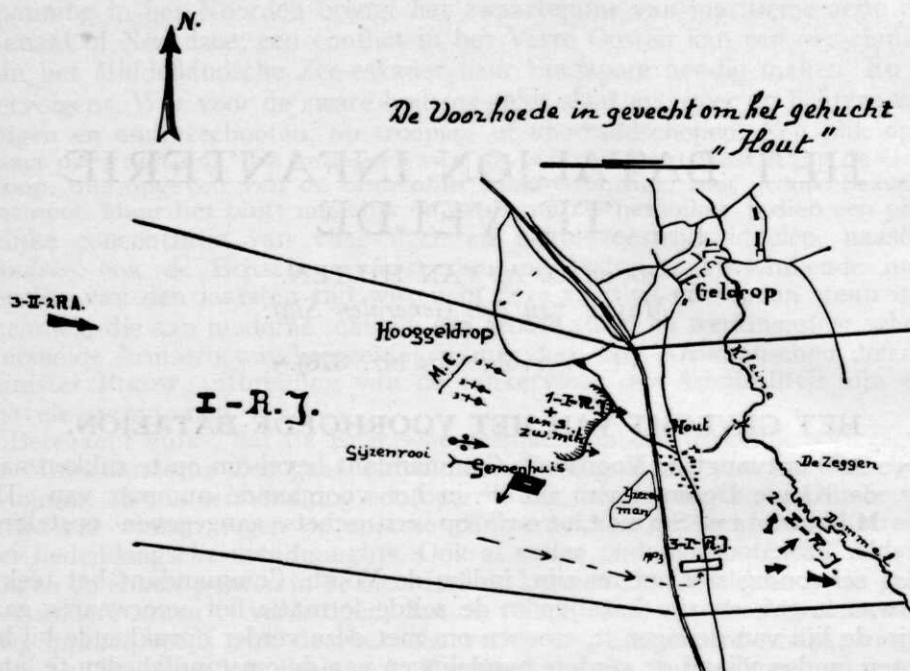
Vijandelijke lt. troepen van een dusdanige sterkte, dat de eigen lt. troepen ze niet konden tegenhouden, hebben de Kleine Dommel reeds in westelijke richting overschreden en maakten zich meester van het gehucht Hout.

De Voorhoede vindt hier dus voor zich een weerstand die onherroepelijk moet worden opgeruimd wil ze in staat zijn te voldoen aan haar opdracht om oprukkende over het geheele marschgroepvak de Kleine Dommel te kunnen bereiken.

De wijze waarop deze weerstand moet worden opgeruimd wordt in sterke mate beïnvloed door de volgende punten.

### 2. Gegevens omtrent den vijand.

De vijand waarmede de voorhoede voorshands onmiddellijk heeft te maken bestaat uit lichte troepen. De Voorhoede Commandant weet dat sinds 9.30 het gehucht Hout door den vijand is bezet uit het bericht van den Commandant der Blauwe lt. troepen te Genoenhuis, hij wil echter graag nog meer weten en



heeft daarom onmiddellijk verband doen op nemen met dezen Commandant die mede deelde:

Met groote waarschijnlijkheid bevinden zich te Hout e.o. niet meer dan twee Compn. vij. wielrijders, terwijl voor het front van Marschgroep B tot nu toe in totaal slechts één bataljon Roode wielrijders optrad, hoofdzakelijk zich nu nog bevindende op den O.oever van de Kl. Dommel. De vijand is ruim voorzien van drijfzakken.

#### *Conclusie.*

Behalve met de Roode lt. troepen te Hout moet de Voorhoede Commandant rekening houden met de mogelijkheid dat ook op andere plaatsen ten Westen van de Kl. Dommel vij. lt. troepen verschijnen.

De Voorhoede Commandant moet bij zijn actie tegen het gehucht Hout met deze mogelijkheid ernstig rekening houden.

### **3. De beschikbare middelen.**

De Voorhoede Commandant beschikt over zijn organiek bataljon als ongeschikte gevechtskracht, versterkt met zware infanterie wapens (één s. 4,7 pag.; één s. mr. van 8) en twee sn. pioniers waarvan een sectie hare werkzaamheden aan de Tongelreep nog niet geheel voltooid. Bovendien beschikt de Voorh. C. over de reg. patr.-R.J., het afzonderlijk verkenningorgaan. De in het vak optredende blauwe lt. torpen zijn nog steeds in contact met den vijand en vormen een zwak scherm voor het front van de Voorhoede. Zij treden thans automatisch onder bevel van den Voorh. C. (Gw. Handl. Dl. II pt. 322).

Deze lt. troepen hebben veel aan gevechtskracht ingeboet, vertegenwoordigen niet meer dan hoogstens de waarde van een zwak esk. Wr. en zijn nog slechts in staat defensief op te treden.

Een zeer belangrijk strijdmiddel in de hand van den Voorh. C. vormt de vuur-

steun van de rechtstreeksch steunende artillerie, één batterij van II-2 R.a., nl. 3-II-2 R.A. (zie schets) kan onmiddellijk het vuur openen.

*Conclusie.*

Achter het scherm van de Blauwe lt. troepen het bataljon in verband met de breedte van het vak doen oprukken met twee vóórcompagnieën en met één compagnie als reserve.

De opmarsch van het bataljon steunen met vuur van 3-II-2 R.A. en met vuur van de zware infanterie wapenen.

De vijandelijke weerstand in het gehucht Hout door het voorste echelon doen omtrekken en daarna doen breken door de voorhoede reserve van uit een door het terrein meest begunstigde richting.

**4. De aard en de gesteldheid van het terrein.**

De Kleine Dommel vormt een doorlopende hindernis dwars over de geheele breedte van het vak van Marschr. B. Er is in het vak over deze waterloop slecht één vaste overgang die de Rooden stevig in handen hebben. De Kl. Dommel is echter op vrijwel elk willekeurig punt met behulp van drijfzakken en andere lichte drijflichamen te overschrijden.

De spoorbaan vormt een tweede markante lijn in het vak, doch aangezien de baan niet opgehoogd is heeft deze als weerstandslijn geen overwegende betekenis; toch is het bezit van de baan zoowel voor vriend als voor vijand van belang.

Het terrein tusschen Kl. Dommel en spoorbaan is in het zuiden vrij bedekt en bestaat in het Noorden voor een groot deel uit bouwland bedekt met opschietend veldgewas, dat het uitzicht van af den grond eenigszins beperkt. In het midden ligt het gehucht Hout, dat in het Z.W. gedekt is door het water *de IJzeren Man*, doch van uit het westen beheerscht wordt door de hoogten 23.2 en 22.9.

Het terrein west van de lijn Gijzenrooi-Riel geeft gelegenheid tot gedekte nadering, van deze lijn tot aan de spoorbaan geeft het zuidelijk deel van het vak hiervoor de meeste kans.

*Conclusie.*

Het terrein begunstigt in hooge mate een actie tot vermeerstering van het gehucht Hout met een vasthoudende groep op de hoogten west van Hout en met een omtrekkende groep zuidwaarts om het meertje *de IJzeren man*.

Bovenstaande overwegingen met de afzonderlijke conclusies thans even in verband met elkaar brengende ziet de Voorhoede Commandant het geheele plan van uitvoering op eens duidelijk voor zich.

**PLAN VAN DEN VOORHOEDE COMMANDANT.**

**Lichte troepen.**

1 E.W. + Reg. patr. handhaven zich zoo lang mogelijk in hunne opstelling en blijven in doorlopend contact met den vijand.

**Groepeering van de Voorhoede bij den opmarsch.**

a. twee vóórcompagnieën

b. reserve: de derde compagnie marcheert achter de rechter vóórcompagnie.



### Verovering van het gehucht Hout.

- a. rechter vóórcompagnie rukt op zuid van *de IJzeren man* over de spoorbaan en Kunstweg naar de Kleine Dommel;
- b. de reserve Compagnie volgt achter de re. vóórcompagnie tot over de spoorbaan, buigt daarna uit naar het noorden en valt dan uit het zuiden aan op Hout;
- c. linker vóórcompagnie bezet de hoogten 22,9 en 23,3 en opent van daar het vuur op Hout, zoodra de vijand wijkt of wel de aanval van de derde Comp. zich teekent moet worden opgerukt naar de spoorbaan en het gehucht Hout daarna van uit westelijke richting worden aangegrepen.

### Vuursteun tijdens den opmarsch en aanval op Hout.

- a. Artillerie.  
3-II-2 R.A. vuurt op het complex Hout totdat de vijand het gehucht ontruimt of wel de aanvalstroepen het sein vuurverleggen geven (Serie rood) daarna vuren op de Br. over de Kleine Dommel.
- b. M.C. Sectie nr. van 8 en 4.7 pag. onderbevel van C-M.C. opgesteld in de lijn Genoehuis/Hooggeldrop ondersteunen de aanval van li vóórcomp. en derde Comp. op Hout.

### Na verovering van het gehucht Hout.

- a. rechter vóórcomp.  
voor zoo ver de Kl. Dommel nog niet is bereikt oprukken naar deze waterloop;
- b. linker vóórcomp.  
onverwijld oprukken naar de Kl. Dommel.
- c. derde comp. (reserve).  
het gehucht Hout bezetten;
- d. lichte troepen  
verzamelen nabij Genoehuis.

In minder tijd dan noodig is om het voorgaande op te schrijven heeft de Voorhoede Commandant dit plan gevormd (zijn besluit genomen) doch nu doet zich de vraag voor hoe wordt het uitgevoerd. Bij een tactische oefening op de kaart kan het zijn nut hebben, indien de B.C. in een dergelijk geval een volledig bevel ging ontwerpen waarin alles werd geregeld. De Onder Commandanten en de Marschgroep C. zouden er een afdruk van moeten hebben zoodat een schrijfmachine in bedrijf zou moeten worden gesteld.

Onnoodig te zeggen dat daarvan geen sprake kan zijn. Wij staan hier met den B.C. midden in de practijk te velde, er moet gewerkt worden op mondelinge of korte partieele schriftelijke bevelen. Een bevelsuitgifte waarin onze officieren tegenwoordig gelukkig grondig geschoold worden op cursussen of bij de zoo uiterst nuttige kleinere tactische oefeningen in bevelstechniek.

De Voorhoede Commandant bevindt zich op den viersprong van landwegen (vt. 23—70, 55—80) te midden van zijn bataljon en vrij dicht nabij de instelling staande 3e Bt. van II-2 R.A. (zie de schets van blz. 375). Hij besluit van deze uitzonderlijk gunstige omstandigheid te profiteren om persoonlijk de toestand aan zijn ondercommandanten uit een te zetten en hun elk afzonderlijk een *mondeling bevel* te dicteeren.

De C.Cn en de Bt.C. ontboden melden zich onmiddellijk per rijwiel. De

B.C. licht hen in omtrent den vijand, de eigen toestand en de nader ontvangen opdracht om over de geheele breedte van het vak op te rukken naar De Kleine Dommel. Hij geeft daarna onderstaand mondeling bevel waarvan de onder commandanten de noodige aantekeningen maken. De Luitenant Adjutant schrijft echter alles op zoowel voor het archief als met het oog op een eventueel later in te dienen gevechtsbericht — (punt 63 V. Veldd. Dl. I).

**GEHEIM.**

C-I-R.J.  
No. 8.

cp 3 Juni 19..  
10.05

**BEVEL.**

— in uittreksel —

1. ....  
.....

**4. UITVOERING.****I. Groepering.**

- a. De voorhoede rukt op met twee vóórcompn als Voorste echelon  
2-I-R.J. : rechts  
1-I-R.J., versterkt met één S.zw.mitr. : links  
Scheidingslijn: viersprong landwegen waarop wij hier staan =  
Gijzenrooi (bij 2e Comp.) = Genoenhuis (bij 2e Comp.) =  
N. punt IJzeren man = De Zeggen = Kranenmeer (bij re. vóór-  
comp.).
- b. Voorhoede reserve: 3-I-R.J. waarbij voorloopig alleen één S.  
pioniers, marcheert aanvankelijk 600 m achter de re. vóór-  
comp.

**II. Opdrachten.**

- a. Rechter vóórcompagnie.  
C-2-I-R.J. rukt met zijn comp. op over de spoorbaan en kunst-  
weg naar de Kl. Dommel, zwakke vijandelijke afdn en patr.s  
moeten worden teruggedreven of onschadelijk gemaakt. Bij  
het bereiken van de Kl. Dommel zet de Comp. zich vast aan  
dezen waterloop en doet den O. oever verkennen.
- b. Linker vóórcompagnie:  
C-1-I-R.J. rukt met zijn comp. op naar de hoogten 22.9 en  
23.2 en opent van daar het vuur op het gehucht Hout, zoodra  
de vij. wijkt of wel de aanval van de reserve Comp. (zie onder c)  
zich teekent doet de C.C. oprukken naar de Spoorbaan en valt  
daarna Hout aan van uit westelijke richting. Zoodra Hout is  
veroverd rukt de li. vóórcomp. op naar de Kl. Dommel, zet  
zich vast aan dezen waterloop en verkent den Oost oever.
- c. Voorhoede reserve.  
C-3-I-R.J. doet zijn Comp. aanvankelijk op 600 m afstand  
volgen achter de rechter vóórcomp. tot over de spoorbaan, hier  
doet hij zijn Comp. ombuigen naar het Noorden en valt daarna  
van uit het Zuiden aan op het gehucht Hout. Zoodra Hout is  
veroverd of door den vijand is ontruimd bezet 3-I-R.J. dit  
gehucht als voorhoede reserve.

**III. Artillerie.**

3-II-2 R.A. zal den opmarsch van de voorhoede en den aanval op

Hout met vuur steunen. Het vuur op Hout onmiddellijk te openen. Op het sein vuur verleggen — serie rood — van de C.Cn., dan wel wanneer de art. zelf mocht waarnemen, dat het gehucht door den vijand wordt ontruimd, het art. vuur verleggen op de Br. en omgeving over de Kl. Dommel.

IV. *Zware infanterie wapens.*

M.C-I-R.J. (min één S.); Sectie mr. van 8 en S. 4.7 pag. Onder bevel van C-M.C. in stelling in de algemeene lijn Genoehuis/Hooggeldrop.

C-M.C. doet door de zware inf. wapens het vuur openen op Hout en ondersteunt den aanval van 3-I-R.J. en 1-I-R.J. op dit gehucht zoo krachtig mogelijk.

Vuur opening zoo spoedig mogelijk op bevel van C.-M.C.

**5. LICHT TROEPEN.**

Reg. patr.-R.J. blijft tot nader order onder bevel van C-1 E.W. De Lt. troepen onderhouden het contact met den vijand.

**6. COMMANDOPOST EN VERBINDING.**

Ik marcheer aanvankelijk onmiddellijk achter het voorste echelon tot Genoehuis alwaar mijn cp wordt gevestigd. Verbinding tijdens de opmarsch: per ordonnans.

Mondeling

Aan

de CCn

en . . . .

De Majoor,

Voorhoede Commandant.

Nadat een ieder afzonderlijk zijn opdracht heeft herhaald, worden de ondercommandanten door den B.C. afgedankt met verzoek de compagnieën onverwijd in marsch te zetten c.q. in stelling te brengen, de linker vóórcomp. zal voorwaarts gaan zoodra de rechter vóórcomp. terzelfde hoogte is gekomen.

De B.C. heeft C-1 E.W. natuurlijk niet bij zich kunnen laten komen. Hij is voornemens zijn cp. te vestigen bij C.-1 E.W. te Genoehuis en zendt in verband daarmee reeds onmiddellijk naar zijn nieuwe cp de sergeant toegevoegd met een der ordonnans alsmede de sergeant bataljonsuitkijk onderofficier. De sergeant toegevoegd krijgt een kort uittrekseltje mee uit het bevel voor C-1 E.W. waarbij deze commandant nogmaals opgedragen wordt de Lt. troepen te doen standhouden en het contact met den vijand te blijven onderhouden totdat de Voorhoede ter plaatse is aangekomen.

De vlotte uitvoering van het wel doordachte plan door de C.Cn. doet de weerstand te Hout zeer spoedig breken en de Voorhoede Commandant smaakt voor zich zelf de voldoening dit resultaat bereikt te hebben met vrijwel geen verliezen, dank zij het krachtig vuur van de artillerie en de zware inf. wapens dat hij tijdig kon doen losbreken op Hout. Hoe anders had het kunnen zijn indien hij zonder eenige voorbereiding en zonder plan de Voorhoede tegen den vijand had laten oploopen!

Te 11.45 kan C.-I-R.J. aan zijn marschgroepscommandant berichten, dat de voorhoede het gehucht Hout veroverd heeft en het voorste echelon van de voorhoede over de geheele breedte van het marschgroepvak de Kleine Dommel heeft bereikt en zich heeft vastgezet op den Westoever van dezen waterloop.



# SLEUR EN EFFICIENCY

DOOR D. BUIJS,

*Gepensionneerd Majoor.*

Uit den aard der zaak passen groote gemeenschappen zich moeilijker aan bij gewijzigde omstandigheden dan kleinere en daar bovendien de mensch conservatief van aard is en dat waaraan hij nu eenmaal is gewend, als vanzelfsprekend aanvaardt, bestaat er in groote gemeenschappen als het Leger meer kans, dat men in sleur vervalt. Het ligt voor de hand! Ik zal de laatste zijn om de groote waarde te ontkennen van traditie, terwijl ook de levenservaring leert, dat het in het algemeen niet goed is, maar dadelijk met allerlei nieuwigheden mee te hollen, maar aan den anderen kant is er toch ook veel, dat te lang blijft hangen, omdat men het nu eenmaal nooit anders heeft gekend. Meestal zijn het kleinigheden, maar op enkele van die kleinigheden moge hier worden gewezen.

## *Kleding en Uitrusting.*

De officieren dienen natuurlijk anders en beter gekleed te zijn dan de soldaten. Veertig jaar geleden zou men het absurd hebben gevonden, wanneer een officier in kleding van grof laken zou verschijnen. In den loopgravenoorlog is dat fijne laken voor menig officier noodlottig geworden. In het Legermuseum te Parijs vindt men jassen van gesneuvelde Generaals, heel gewone grove soldatenjassen. In den laatsten oorlog was het regel, dat de officieren het fijne laken voor grof verwisselden. Ook hier te lande werd in de mobilisatie veel grof laken gedragen, terwijl men tegenwoordig meer en meer officieren met grove overjassen ziet, vermoedelijk ook wel, omdat dit bij den dienst en in dagelijksche kleding eigenlijk aardiger staat; maar dat is natuurlijk een kwestie van persoonlijke smaak.

Doch de tijd waarin „fijn laken” een begrip was, waaraan een bepaalde rang of standing verbonden werd, is voorbij en de vraag mag worden gesteld, of het niet nuttig zou zijn, wanneer men het daarheen zou leiden, dat bij mobilisatie elk officier in een nieuw, grof pak zal uitrukken.

In de tijden van het begrip „fijn laken” hadden de officieren natuurlijk geen ransel, maar een musette; een onmogelijk onpractisch ding, dat gedurende de mobilisatie door een bruikbaren ransel werd vervangen. Maar een eetketel kregen zij niet! Men bleef vasthouden aan de officierscantine, het kistje met servies voor de officieren, dat bij de invoering van de keukenwagens van de compagnieskar daarheen verhuisde. De bataljons- en hoogere staven zullen er ook veelal wel gebruik van kunnen maken. Maar slechts zelden zullen in den modernen oorlog de keukenwagens zoo ver naar voren kunnen komen, dat dit servies ook te gebruiken zal zijn door officieren in de voorste lijn. Het eten moet van de keukenwagens daarheen worden vervoerd en dan is een gewone eetketel veel praktischer. Deze behoeft bovendien niet dadelijk te worden teruggebracht. Door de gevechtssomstandigheden zal er veel van dat servies

zoek raken. Het zou m.i. daarom aanbeveling verdienen, indien de subalterne officieren van een eetketel werden voorzien. Ze dragen ook al zandzakken en met dat idee had men veertig jaar geleden eens moeten aankomen!

Een sergeant-groepscommandant draagt natuurlijk een geweer. We hebben tegenwoordig niet anders dan oude beroepssergeanten en de meeste van dezen zijn onlangs sergeant 1e kl. geworden.

Zij zijn tusschen 30 en 40 jaar of ouder en loopen nog steeds met een geweer, waardoor natuurlijk arbeidskracht wordt verbruikt. Zou deze arbeidskracht niet nuttiger kunnen worden besteed? Bij mobilisatie zullen deze menschen zelden of nooit als groepscommandant zijn ingedeeld en dan hebben zij ook het geweer niet noodig. Zeker in vreedstijd zal het in het belang van de instructie zijn, als deze menschen minder te dragen hebben.

#### *Plaats van muziek en tamboers.*

De muziek en de tamboers loopen aan het hoofd van de colonne; we weten niet anders of het hoort zoo en het staat ook zeker het aardigst. Maar bij lange colonnes hebben de achterste onderdeelen daarvan meer last dan nut; meestal heeft men er daar veel moeite mee om in de pas te blijven, hetgeen vermoeiend werkt en doorgaans dan ook niet gelukt. Zouden we er niet spoedig aan gewend zijn, als bij langere colonnes muziek en tamboers in het midden werden geplaatst? Ze zouden daar zeker beter aan hun doel beantwoorden. Het gebeurt soms ook wel, maar meestal niet.

#### *Decoratien.*

Het dienstverband van vrijwilligers, soldaten en onderofficieren, duurde destijds telkens zes jaar. Vandaar dat men resp. had: de roode chevron, later roode W, de bronzen medaille, de zilveren medaille, enz. Deze zesjarige periode is tot nu toe bij de decorering van onderofficieren gehandhaafd. Hebben we niet nog lange jaren de vijfdaagsche soldij behouden, overblijfsel van het half-wekelijksche tractement bij het Fransche leger, toen men bij de revolutie weken van tien dagen invoerde? Maar nu we weer een geheel nieuwe, jonge generatie van onderofficieren krijgen, zou het misschien logisch en voor de menschen begrijpelijker, meer aanvoelbaar zijn, voor decoraties de in de maatschappij gebruikelijke perioden van 12½ en 25 jaar in te voeren. Die voor 36 jaar ware te vervangen door een voor 35 jaar, omdat de meeste onderofficieren geen veertig dienstjaren halen.

Het officierskruis voor 15 jaren dienst werd indertijd door Koning Willem II ingesteld, omdat de promotie zoo traag ging en oudere luitenants daardoor van jongere werden onderscheiden. De promotie gaat helaas nog steeds langzaam en slechts zelden wordt het officierskruis gedragen. Misschien is genoemde verandering in de perioden ook voor het officierskruis logisch. Men heeft dan bovendien niet elke vijf jaar veranderen.

Van veel belang is dit alles overigens niet.

#### *Meubilair der kazernes.*

We krijgen vele nieuwe kazernes, niet meer pakhuizen voor menschen, maar kazernes met kleine kamers voor groepen, enz. Het zal een niet geringe verbetering zijn, vooral met het oog op den geest.

We zullen ook veel nieuw meubilair noodig hebben en daar soldatenhanden niet zelden wat ruw zijn, zal het sterk en degelijk moeten zijn, zoodat de tegen-

woordige tafels en banken misschien nog het beste zijn. De tegenwoordige kribben zijn ook sterk, ofschoon er nog bedenkelijk veel moet worden gerepareerd. Maar wat zijn ze hopeloos ouderwetsch, met voor-, achter- en zijstukken, die eigenlijk nergens voor dienen en alleen maar onmogelijk zwaar en onhandelbaar zijn! De moderne industrie weet waarschijnlijk wel divanbedden met afneembare pooten te construeeren, welke vermoedelijk niet duurder en niet minder sterk zijn, maar in elk geval gerieflijker, handelbaarder en prettiger in gebruik.

Bovendien zullen ze bij oplegging minder ruimte eischen en zijn ze gemakkelijker te vervoeren. Natuurlijk moet de aanwezige voorraad kribben worden gebruikt, maar als men nu toch nieuwe moet aanschaffen, ware aan meer moderne te denken.

In oude tijden hadden de soldaten in de kazernes voor de opberging van hun uitrusting slechts planken en de geweren konden toen niet anders dan in rakken staan. De planken werden vervangen door een open kastje, toen door een gesloten, doch op elke soldatenkamer bleef het gewerrak. Het zal aanbeveling verdienen, voor de nieuwe kazernes een nieuw model kastje te bedenken, dat ruimer moet zijn, met afzonderlijke berging voor het gasmasker. Misschien zouden in de nieuwe kastjes ook afzonderlijk ruimten kunnen zijn voor borden en eetgerei en voor toiletbenodigdheden; wanneer men er niet op let, liggen in de tegenwoordige kastjes maar al te vaak deze voorwerpen wat zonderling dooreen! De begrippen orde, netheid en zindelijkheid werken in hooge mate opvoedend, zoodat door dergelijke kleinigheden in die richting leiding moet worden gegeven.

En daar het logisch is, dat de geheele uitrusting van den man bijeen en dadelijk bij de hand ligt, zouden misschien de gewerrakken kunnen verdwijnen.

#### *Nummering.*

Vroeger werden de uitrustingstukken van de soldaten door de sergeanten genummerd, waardoor er veel gekibbel was over het ter beschikking hebben van de nummerkist. Tegenwoordig is men practischer en maakt te voren de nummering klaar op linten en de soldaten naaien zelf deze nummers op hun uitrusting. Maar nog steeds worden deze nummers cijfer voor cijfer met de hand gezet door goed betaalde werkkrachten, fourier of corveeër. De vraag rijst, of zooiets in een burger bedrijf zou plaats vinden; of er niet te veel uurloon zit in dit eenvoudige werk. Het is wel zeker, dat door machinale nummering, deze moge dan geschieden door militaire arbeidskrachten dan wel in burgerbedrijven, een betere verhouding tusschen loon en product zal ontstaan.

#### *Bureauwerk.*

Die verhouding tusschen loon en product, tegenwoordig spreekt men van efficiency, wordt misschien vaker maar al te weinig onder de loupe genomen, alles een gevolg van sleur en gewoonte.

Op de bureaux b.v. wordt ontzettend veel arbeid verricht. Er worden opgaven gevraagd, dan voor dit en dan voor dat, terwijl er daarnaast talloze periodieke opgaven zijn, welke wellicht veelal noodig en nuttig zijn, doch het aantal van al deze opgaven is ontzettend toegenomen, sedert schrijfmachines en multiplicators sneller werken mogelijk hebben gemaakt, waardoor sedert de invoering van die hulpmiddelen veel vaker en veel meer orders worden gegeven. De vraag rijst, hoe men het eigenlijk in vroeger jaren, toen dat alles niet zoo gemakkelijk ging, en alles met de pen moest worden geschreven, heeft



ingericht? De jaararchieven waren toen veel en veel minder dik en de brievenboeken vertoonden niet zulke ontzettend hooge nummers, terwijl toch de zaak marcheerde.

Toegegeven moet worden, dat het geheele leven, en zoo ook het militaire, aanmerkelijk gecompliceerder is geworden, zoodat men het tegenwoordig onmogelijk zonder die hulpmiddelen zou kunnen stellen. Als men al die papieren leest, kan men misschien van geen enkel zeggen, dat het overbodig of nutteloos is. En toch, en toch!! Het is niet onwaarschijnlijk, dat heel wat van die arbeid bespaard zou kunnen worden, als men eens ging onderzoeken, of van die schrijfmachines en multiplicators een minder ruim gebruik zou kunnen worden gemaakt. Een enkel geval, uit de herinnering neergeschreven en alleen als voorbeeld bedoeld, mogen het vorenstaande toelichten.

Een Inspectie wilde een regeling maken van de reglementen en voorschriften, welke op elk regimentsbureau aanwezig moeten zijn. De gewoonte volgende, werd langs den hiërarchieken weg advies gevraagd.

Bij alle regimenten werd dat uitgezocht, hetgeen bij alle regimenten zeker meer dan twee uur arbeid heeft gevraagd. Die opgaven zullen elkaar vrijwel hebben gedekt. Had men deze vraag gesteld aan twee, ter zake geroutineerde, personen, over het mogelijke verschil van deze twee opgaven zijn gedachten laten gaan en daarna een beslissing genomen, dan zou er zeker evenveel kans geweest zijn, dat een goede regeling zou zijn gemaakt en zou men vermoedelijk de methode hebben gevolgd, die gevolgd zou zijn door een particulieren werkgever, voor wien elk arbeidsuur een zeker bedrag aan geld vertegenwoordigt.

Deze laatste methode is eigenlijk de eenige juiste. Men heeft nu een zeker aantal vaste arbeidskrachten ter beschikking, wien men kan opdragen hetgeen men goed acht; het Rijk betaalt er geen cent meer om. In dit voorbeeld heb ik meenen aan te toonen, dat niet altijd voldoende wordt nagegaan, of de bevolen arbeid ook werkelijk rendabel is; of niet te vaak door te veel personen hetzelfde werk wordt verricht.

Indien deze arbeid aan een kleiner aantal personen ware opgedragen geweest, dan wil dat niet zeggen, dat door de anderen over meer vrijen tijd zou zijn beschikt! Wat men in de breedte meer moet doen, gaat noodzakelijk ten koste van de diepte van anderen arbeid, of ten koste van frissche arbeidskracht, waarmede die andere arbeid zou zijn verricht, op den langen duur ook ten koste van lichaams- en zenuwkracht! Want niet zelden is bureau-personeel overladen met arbeid, hetgeen nadeelig werkt op frischheid en ook op stemming, opgewektheid en op neiging tot gezond initiatief.

Ware men, als een particuliere werkgever, meer gespannen op efficiency, dan zou deze overlading niet, althans minder plaats vinden, hetgeen aan het werk in zijn geheel ten goede zou komen. En wellicht zou dit ten slotte ook nog leiden tot bezuiniging, doordat op den duur zou blijken, dat hier of daar met minder arbeidskrachten zou kunnen worden volstaan.

Kritiek is gemakkelijk en als zoodanig is het vorenstaande dan ook allermindst bedoeld. En misschien geeft het wegnemen van bezwaren voor de lagere bureaux wel aanleiding tot nieuwe bezwaren voor de hoogere. Het ligt voor de hand, dat op die hoogere bureaux de chefs veel meer aan hun ondergeschikten moeten overlaten. Deze laatsten echter vervullen niet zelden hetzelfde werk vele jaren achtereen en vervallen daardoor geheel te goeder trouw gemakkelijk in sleur, zoodat het aan twijfel onderhevig is of juist daar het begrip „efficiency” voldoende is doorgedrongen.

# HET GEVECHT BIJ WAALRE

## EEN TACTISCHE OEFENING OP DE KAART

DOOR M. R. H. CALMEYER,  
*Kapitein van den Generalen Staf.*

VII. (Vervolg van blz. 364, slot).

Terwijl een voltrefter van middelbaar kaliber den toren van AALST op zijn grondvesten doet sidderen en het geweld der ontploffingen wordt gevolgd door een regen van steenen en dakpannen, wendt C.-17 R.I. zich kort besloten tot den Groepscommandant der hem rechtstreeks steunende artillerie, C.-II-3 R.A., met het BEVEL: „III-3 R.A. vuur 6 doen staken en tot U + 23 vuur 7 afgeven” (vergelijk *schets* 4 op blz. 275). Een paar minuten later hameren drie afdeelingen — 7 veld, 10 hw. en 15 hw. — op 's vijands laatsten weerstand N. van WAALRE en banen het IIde Bataljon den weg naar den DOMMEL.

Bij het IIIde Bataljon, nu zonder artilleriesteun, komt de aanval thans echter geheel tot staan. De naar den commandant van dit bataljon gezonden regimentsinlichtingsofficier (zie blz. 363) komt terug met de MEDEDEELING, dat het bataljon zware verliezen heeft geleden. De bataljonscommandant is door een granaatscherf ernstig gewond, reserve-kapitein A. heeft het bevel overgenomen. De onderdeelen van het bataljon zijn doorengemengd met de troepen, die de uitgangstelling dekten. Van een verzamelen dezer troepen kan thans geen sprake zijn. De voorste lijn loopt ongeveer over 26,8. Het detachement pioniers is nog niet ingezet en staat nabij LISSEVEN aan den straatweg. De nieuwe B.C. heeft gezegd: „Verder aanvallen zonder krachtigen artilleriesteun is onmogelijk, maar wij houden wat we hebben.”

Door dezen stand van zaken ontvalt omstreeks een compagnie, de linker voorcompagnie van het Iste Bataljon (zie *schets* 3 op blz. 241), aan de ter omvatting van WAALRE in te zetten krachten. Bovendien acht de regimentscommandant het niet verantwoord AALST te doen ontruimen, zoolang hij niet zeker is dat 3 R.I. 's vijands aanval in deze richting tot staan heeft gebracht. De vijand heeft er blijkbaar alles op gezet ter weerszijden van den kunstweg van VALKENSWAARD — en bovendien uit de richting WAALRE, welke poging echter door III-17 R.I. is gestuit — door te breken naar AALST. Het is hem ongetwijfeld duidelijk, dat de vermeestering van dit dorp het Blauwe front tusschen den DOMMEL en de VISCHVIJVERS ineen zou doen storten. Inplaats van het geheele Iste Bataljon (zie blz. 279) kan de R.C. dus voorshands, zeer tot zijn leedwezen, voor de omvatting niet meer inzetten dan de deelen van dit bataljon — omstreeks een compagnie — N. van den kunstweg van AALST naar WAALRE. Dat is te weinig! In welbewuste afwijking van de bepaling in het divisiebevel (zie blz. 246), dat 2 R.H. de uitgangstelling niet mag overschrijden en zoodra mogelijk op GEMEENTENS HEIDE ter beschikking van den D.C. moet worden gesteld, besluit C.-17 R.I. dat in de gegeven omstandigheden

de beschikbare deelen van 2 R.H. moeten bijspringen. De R.C. toont door deze beslissing, dat hij den moed bezit verantwoording op zich te nemen, welke moed wellicht nog hooger staat, dan die om temidden der dreunende ontploffingen rustig bevelen te geven. Voorts verheugt het den R.C. dat hij nog de hand kan leggen op het detachement pioniers, dat — gereed en uitgerust voor den aanval op een dorp — aan het IIIde Bataljon was toegevoegd.

Als gevolg van deze overwegingen zendt C.-17 R.I. het volgende BEVEL AAN C.-I-17 R.I., die zich een 500 m westwaarts nabij den kunstweg naar WAALRE bevindt (*schets 3*):

„Verzamel alle deelen van Uw bataljon en van 2 R.H., welke niet in gevecht zijn, behoudens bezetting AALST. Bovendien treedt detachement pioniers nabij LISSEVEN, thans ingedeeld bij III, onder Uw bevel (C.-III door mij onderricht).

Ruk met deze troepen achter II N. langs WAALRE en vermeerster vervolgens LOON en LIMMEREIND. Zoo spoedig mogelijk een detachement, waarbij de pioniers, inzetten tegen rug WAALRE”.

De regimentsadjutant draagt zorg de D.C. en C.-III van een en ander te onderrichten.

Korten tijd later ontvangt C.-17 R.I. van zijn officier-inlichter bij 3 R.I. het BERICHT: „Vijand bij Pl. 38 door tegenaanval van III-3 R.I. teruggevoerd. 3 R.I. zet aanval richting HEIKANT door. In ACHTEREIND vijand binnengedrongen.”

Onmiddellijk stelt C.-17 R.I. ook de compagnie, die AALST bezet ter beschikking van C.-I, zoodat de omvatting toch met troepen ter waarde van omstreeks een bataljon kan worden ingezet. Een afgezeten peloton ruiters en een sectie pantserafweergeschut blijven ter onmiddellijke beveiliging te AALST ter beschikking.

De R.C. heeft thans alles wat hij aan vuur- en stootkracht bijeen kan brengen in de door het IIde Bataljon geslagen bres geworpen om het aanvangssucces uit te buiten en zoodoende de sidderende weegschaal te doen doorslaan <sup>1)</sup>.

De Roode commandant tegenover hem heeft het gevaar blijkbaar onderkend. Het artillerievuur dat nabij STATION lag verplaatst zich naar het bedekte terrein N. van WAALRE. Het geeft C.-17 R.I. een gevoel van trotsche voldoening, dat hij kennelijk het initiatief aan zich heeft getrokken en den vijandelijken commandant in de afweer heeft gedrongen. Niettemin beseft hij, maatregelen te moeten nemen om de voorwaarts stormende dapperen van het IIde Bataljon te beschermen. Hij zelf beschikt echter niet over de middelen om de vijandelijke artillerie op te sporen en doet de Groepscommandant der hem rechtstreeks steunende artillerie zich derhalve telefonisch in verbinding stellen met den C.D.G.A. (vergelijk *Ge v. H a n d l. D l. II p. 397*). Deze deelt mede, dat de beide afdelingen 10 veld (I en II-11 R.A.) reeds vijandelijke artillerie bij KEERSOP en W. van VELDHOVEN bestrijden en voorts storend vuur afgeven op de bruggen bij KEERSOP en LIMMEREIND, waar troepenbewegingen in O. richting plaats hebben, doch dat door een *bewakingsvliegtuig* tevens zoojuist Roode artillerie is vastgesteld W. van WAALRE, welke door III-11 R.A. — met behulp van dit artillerievliegtuig — kan worden bestreden, indien C.-17 R.I. zulks gewenscht acht. Vermoedelijk is dit de Roode artillerie, welke oorspronkelijk nabij LOON werd vastgesteld en thans, na stellingverandering, het vuur

<sup>1)</sup> Vergelijk I. R. II B punten 365 en 366. In punt 365 wordt het geval besproken, dat verschillende ondercommandanten om vuursteun *vragen*. De daarvoor gegeven richtlijnen gelden uiteraard ook voor het geval dat de hoogere commandant den vuursteun verdeelt op grond van eigen inzicht, zonder dat hem daaromtrent *vragen* hebben bereikt.



weer heeft geopend. C.-17 R.I. is van oordeel, dat deze artillerie voor zijn IIde Bataljon uiterst gevaarlijk kan worden en wellicht den doorbraak zou kunnen indammen. Bovendien kan het vuur op WAALRE (vuur 12, zie *schets 4*), hetwelk sedert U + 25 door III—11 R.A. is geopend, onder de gegeven omstandigheden door III-3 R.A. worden overgenomen. Overeenkomstig zijn wenschen werpen de zware houwitsers dus weldra hun projectielen in het bedekte terrein W. van WAALRE, daarbij geleid door het artillerievliegtuig, terwijl III-3 R.A. met haar projectielen de linkerflank van het voorwaartsstormende IIde Bataljon beschermt tegen eventueel flankerend infanterievuur uit den N.W. rand van WAALRE (vuur 12). II-3 R.A. geeft vuur 13 af.

U + 45 verschijnt het *verbindingsvliegtuig* boven het gevechtveld (zie blz. 246, punt 8 van het divisiebevel) en korten tijd later ziet men dit vliegtuig, onder het afschieten van een reeks seinpatronen met één witte ster — waaraan in het verbindingsbevel de beteekenis werd gehecht van *sein 4* „Het terrein vóór U, in de richting, waarin ik vlieg, is niet of zwak bezet” — enkele malen vooruitstooten in de richting van de ROOTERBERGEN.

Voor de mannen van het IIde Bataljon is dit een aansporing tot de uiterste krachtsinspanning. Hijgend, met roode vertrokken gezichten, de onderdeelen dooreen, officieren en onderofficieren vooraan, stort zich alles voorwaarts naar den DOMMEL. Rechts van het bataljon hebben zich onderdeelen van II-13 R.I. aangesloten. Bij DE ROTTEIN en DE ROOY slaat de aanvallers zwak mitrailleur- en geweervuur tegemoet. Deze weerstand wordt echter, met behulp van de mortieren en doordat de stroom rechts en links van deze boerderijen verder spoelt, gebroken. Enkele Roode gevechtsvoertuigen die zich naar de Dommelbruggen spoeden en een aantal gevangenen vallen den aanvalstroepen in handen. II-3 R.A. staakt vuur 13 en geeft vuurstooten op het bedekte terrein W. van de Dommelbruggen af. Vijandelijke *jachtvliegtuigen* trachten met hun mitrailleurs en lichte bommen het onheil af te wenden en storten zich op de zich in onregelmatige tirailleurcolonnes en -liniën voorwaarts bewegende groepen van het IIde Bataljon. Hier en daar stichten zij bij de nog onervaren troepen wanorde en aarzeling. Mitrailleurs en geweschutters openen het vuur. Reeds schieten echter Blauwe jachtvliegtuigen te hulp en in een reeks afzonderlijke luchtgevechten razen de Roode en Blauwe vliegtuigen door de lucht. Het verbindingsvliegtuig wordt verdreven en schiet bij den *U-seinlappost* nabij den commandopost van 17 R.I. een berichtkoker af met de MEDEDEELING: „Vij. inf. rukt W. van HEIKANT naar het N.”

Deze mededeeling wijst op een *vijandelijken tegenstoot* uit het bedekte terrein nabij LOON tegen den linkerflank van het IIde Bataljon, te meer, daar het den R.C. bekend is, dat Rood den stelregel om geen tegenstooten uit te voeren tegen een vijand in beweging (zie I. R. II A p. 143) niet ten volle deelt, doch gaarne tegenstooten richt tegen den flank van een oprukkenden tegenstander. Hier is werk voor de artillerie! II en III-17 R.A. kunnen hun vuur zonder ernstig bezwaar verleggen en, op verzoek van den R.C. aan den Groepscommandant dezer beide afdeelingen, leggen zij dra *vuurconcentraties* in de bedekte terreinen Z.W. van WAALRE.

Om 16.15 bereikt den R.C. draadloos de MEDEDEELING VAN C.-II: „Dommel bereikt”. De commandant van het Iste Bataljon heeft inmiddels de niet eenvoudige en groote energie vereischende opdracht om zijn verspreide troepen te verzamelen uitgevoerd en is met een compagnie, een afgezeten eskadron, nog een compagnie, het detachement pioniers, een sectie pantserafgeweerschut en een paar sectiën zware mitrailleurs het IIde Bataljon

gevolgd. Eerstgenoemde drie eenheden achter elkaar, om niet te dicht langs WAALRE te moeten scheren en gemakkelijk naar het Z. te kunnen inzwenken. Pionierpatrouilles bij de voorste compagnie. Zijn energie en beleid worden met succes bekroond. Enkele groepen blijven, aangetrokken door vuur uit WAALRE, N. van dit dorp — waarvan vele huizen branden — hangen, doch het meerendeel breekt door de geslagen bres heen. Zoodra C.-17 R.I. den indruk krijgt, dat de omvatting snel terrein wint, doet hij het vuur der rechtstreeks steunende artillerie zich samenstrekken op het bedekte terrein bij DE HULST, terwijl III-11 R.A. weder op den kern van WAALRE hamert. Om 17.10 bereikt hem het BERICHT: „LOON genomen. 6 vuurmonden buit gemaakt. Ontvang thans krachtig vuur uit terrein Z. van LOON. Detachement tegen W. rand WAALRE ingezet.”

Van den officier-inlichter bij 3 R.I. komen intusschen minder gunstige BERICHTEN. De aanval van dit regiment is in den Noordrand van het boschterrein N. van VALKENSWAARD gestuit. De rechtervleugel ligt omstreeks bij Pl. 53 aan den spoorweg.

C.-II meldt, dat het overschrijden der bruggen bij LIMMEREIND niet mogelijk is geweest door vuur uit het bedekte terrein bij GROOTE VLASROOD. Meer Noordelijk echter zijn deelen van II-13 R.I., met behulp der bij II-17 R.I. ingedeelde pioniers, over den DOMMEL gekomen en hebben een klein bruggenhoofdje kunnen vormen.

Thans moet de laatste noot nog worden gekraakt, *Waalre moet worden genomen*. Nog altijd ligt het IIIde Bataljon vast voor dit dorp, dat thans als een wig in het front van 17 R.I. steekt. Er is haast bij het werk, de schemering begint te vallen, doorbroken door de vlammen der brandende hofsteden. Na met enkele woorden zijn wenschen te hebben kenbaar gemaakt aan den Groepscommandant der artillerie, doer C.-17 R.I. derhalve het volgende BEVEL AAN C.-III toekomen:

„17.30—17.40 vuurconcentratie van drie afdeelingen art. op N.O. rand WAALRE.

17.40 stormt het IIIde Bat. en neemt WAALRE.

Deelen van II reeds tegen W. rand WAALRE ingezet.”

Gelijktijdig gaat een VERZOEK AAN C.-3 R.I. beschermd vuur te doen afgeven op het terrein Z.O. van WAALRE en zoo mogelijk deze boschperceelen mede stormenderhand te doen nemen. Deelen der D.G.A. vuren in het bedekte terrein Z. van LOON en bij KEERSOP, zoomede op de bruggen aldaar.

Om half 8 breekt het artillerievuur nog eenmaal met volle kracht los en kort daarna dringen de stormenden van het IIIde Bataljon, medegesleept door het voorbeeld der officieren, in WAALRE binnen. Deelen van 3 R.I. sluiten zich aan en vermeesteren het boschperceel W. van spoorweg-Pl. 53. Het dreigende gevaar eener volledige omsingeling breekt het moreel der verdedigers van WAALRE, die, gebruik makende van de schemering, in paniek naar het Z. vluchten. Slechts in enkele huizengroepen bieden zij hardnekkig weerstand, welke door het ingrijpen der pioniers, de granaten van 6 veld en tenslotte met handgranaat, kolf en bajonet wordt gebroken.

Bij het intreden van de duisternis loopt de *frontlijn* van het regiment op den Oostoever van den DOMMEL tot even Z. van WAALRESCHE KORENMOLEN en vervolgens over den Zuidrand van LIMMEREIND en LOON naar VELDBRAKEN. De uitgeputte strijders werpen zich ter plaatse op den grond en slapen. Slechts de uitkijk- en luisterposten, per compagnie in voorste linie gecontroleerd door een officier, waken. Door het duister van den nacht rijden de *keukenwagens*,

bij het invallen van de schemering door den zorg van den regimentsadjutant aangetrokken, om de troepen hun welverdiende *verpleging* te komen brengen.

Om 18.00 komt de divisiecommandant op den commandopost van C.-17 R.I. en spreekt zijn waardeering voor de verrichtingen van het regiment uit. Het regiment heeft zich bij WAALRE de voorvaderen bij den TIENDAAGSCHEN VELDTOCHT en in den CITADEL VAN ANTWERPEN waardig getoond. Het Roode 1 R.I. werd vrijwel vernietigd, de helft der stukken eener Roode afdeeling vermeesterd. Het succes is echter duur gekocht. Zooals in den morgen van den volgende dag zal blijken, werden van het versterkte 17 R.I. buiten gevecht gesteld <sup>1)</sup>:

	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.
Regimentsstaf: . . . . .	1	8
Het versterkte Iste Bat.: .	7	128
„ „ IIde Bat.: .	4	116
„ „ IIIde Bat.: .	10	220
Totaal . . . . .	22	472

Hiervan gesneuveld 4 officieren en 83 onderofficieren en manschappen.

De D.C. draagt den R.C. op hem zoo spoedig mogelijk een voorstel te doen betreffende te verleenen *onderscheidingen en belooningen*, een aangelegenheid welke hij, ter instandhouding van het moreel en als aansporing tot nieuwe krachtsinspanning, van het hoogste belang acht.

Voorts verstrekt hij den R.C. mondeling, een en ander op de kaart aanwijzende, het volgende BEVEL:

„IV Div. heeft OERLE, het boschterrein Z. daarvan en ZONDERWIJK genomen. Het 13 R.I. vermeesterde, in aansluiting met IV Div., BROEKKANT, doch liep vast tegen VELDHOVEN. De toestand O. van den DOMMEL is bekend.

Tusschen VALKENSWAARD en den RUN is de Roode 7 Div. vastgesteld, waarvan 1 R.I. door U werd vernietigd. N.W. van den RUN strijdt de Roode 8 Div.

*Ik ben voornemens* hedennacht 2 R.I. (thans divisiereserve) over EINDHOVEN aan te trekken en dit regiment morgenochtend over VELDHOVEN op STEENSEL te doen stooten. 13 R.I. (min II) wordt vervolgens *divisiereserve*.

*Links van ons* zal VI Div. een nieuw regiment inzetten ter vermeestering van VALKENSWAARD.

17 R. I. wordt versterkt met II-13 R.I. Het regiment *zet zich in het vermeesterde terrein vast, steunt de aanvallen van 2 R.I. en de VI Div. en maakt zich, zoodra het boschterrein N. van VALKENSWAARD door deze divisie is vermeesterd, gereed om — op mijn last — den Dommel te overschrijden* en naar BROEKHOVEN op te rukken. Bij het aanbreken van den dag *krachtige verkenningsactie*.

2 R.H. verzamelt vóór het aanbreken van den dag op de GEMEENTENS HEIDE.

17 R. I. behoudt *rechtstreekschen steun* van II-3 R.A.

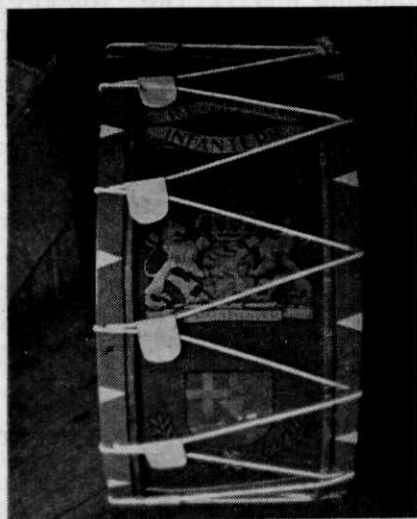
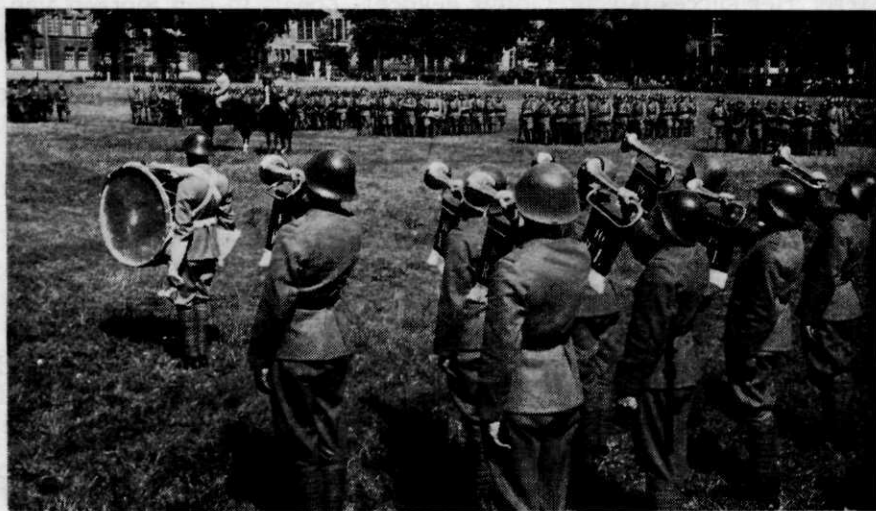
Een schriftelijk bevel volgt hedennacht.”

Na een handdruk verdwijnt de D.C. De eerste gevechtsdag van 17 R.I. is ten einde. Reeds wacht een nieuwe taak.

<sup>1)</sup> Deze getallen zijn analoog aan die van een overeenkomstig gevecht in Augustus 1914.



## LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT



Op 28 Juli j.l. werden door de reserve-officieren van 16 R. I. acht klaroenen met vaantjes aan het regiment aangeboden, terwijl de beroeps-onderofficieren een paradetrom schonken. Wij geven hierbij een afbeelding van de geschenken, benevens een foto van de aanbiedings-plechtigheid.

## BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

## Onderscheidingen

Bij Kon. Besluit zijn benoemd:  
tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw:

de Generaal-majoor W. F. SILLEVIS, commandant der IIde divisie; W. F. A. HACKSTROH, inspecteur der infanterie; Jhr. J. T. ALTING VAN GEUSAU, commandant der Iste divisie; P. W. BEST;

tot officier in de Orde van Oranje-Nassau, met de zwaarden:

de majoor van den generalen staf D. A. VAN HILTEN; de kolonel der infanterie M. RUTGERS VAN DER LOEFF; de luitenant-kolonel der infanterie L. A. C. DE BOCK; de kolonels der artillerie L. J. DE DECKER en R. P. J. VAN DEN BERG VAN SAPAROE; de luitenant-kolonel der artillerie J. H. C. BENTZ VAN DEN BERG; de dirigerend-officier van gezondheid der derde klasse J. E. BROUWER; de reserve-kolonels der infanterie mr. W. C. CAMMAN en J. A. G. VAN ANDEL; de reserve-luitenant-kolonel

der infanterie H. C. HONIG; de reserve-luitenant-kolonel der cavalerie A. BLUSSÉ VAN OUD ALBLAS;

tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau, met de zwaarden:

de kapiteins van den generalen staf A. G. J. M. F. VAN DER KROON, H. C. BERGHUIJS en J. E. COERS; de kapiteins der infanterie J. VAN DER PLOEG, commandant der 2de afdeeling politietroepen en J. A. A. SITSEN; de kapiteins der artillerie J. W. VINTGES en W. J. A. SCHWING; de kapitein-magazijnmeester der artillerie J. C. A. SILIACUS; de kapitein der genie E. C. W. A. VAN GEUZE; de kapitein-intendant J. J. VETHAKE; de paardenarts der eerste klasse dr. L. GAZENBEEK; de kapitein der militaire administratie R. MIDDELBEEK; de militaire apotheker der eerste klasse A. M. FRENKEL;

tot ridder in de Orde van Oranje Nassau: W. H. SNIJDERS, officier, toegevoegd aan den inspecteur der burgerwachten in de provincie Zuid-Holland.

## NIEUWE UITGAVEN

**Die Kampfbereite Kompanie** door OBERST FRIEDRICH ALTRICHTER, bewerkt door Major GEORG SCHOLZE. Uitg. *E. S. Mittler & Sohn*, Berlin.

De derde nieuw bewerkte uitgave is zoo even verschenen van dit boekje, dat zooals in een kort Voorwoord wordt gezegd een product is van practische ervaring. Ingeleid door eenige lezenswaardige beschouwingen over het samenstellen van het oefenprogramma geeft het boekje in dertien hoofdstukjes een zeer uitgebreide hoeveelheid oefenstof. Daar de beschikbare tijd voor de eigenlijke opleiding in het terrein in verband met de veelheid aan oefenstof beperkt is, moet de marsch naar het oefenterrein, zooveel als zulks mogelijk is, verbonden worden met bepaalde oefeningen, waarvoor elk hoofdstukje er eenige opsomt.

Beginnende met het aannemen van de verschillende geopende vormen en het ontwikkelen van den troep op de eenvoudigste wijze, worden de verschillende fasen van den aanval opvolgend beoefend tot aan het inzetten van de vervolging na een geslaagden stormaanval. De overgang van aanval tot verdediging, de verdediging zelf en het afbreken van het gevecht met daaraanluitende terugtocht worden daarna behandeld, terwijl in de laatste twee hoofdstukjes het gevecht met en tegen vechtwagens en oefeningen bij duisternis worden doorgenomen.

Het twaalfde hoofdstukje verdient van ons, die nog altijd onwennig staan in den strijd met en tegen vechtwagens, bijzondere belangstelling. Ik moge juist daarom hieruit iets weergeven.

Als inleiding tot het eigenlijk oefenprogramma lezen wij:

„Da die Truppe verhältnismässig wenig Gelegenheit hat, mit Panzerkampfwagen zu üben, wird sie sich mit Nachbildungen begnügen müssen, mit denen man nicht im entferntesten der Wirklichkeit nahekommen kann. Das ist im Unterricht besonders hervorzuheben und zu betonen, dass der Massenangriff von Pz. Kampfwagen eine gewaltige moralische Wirkung ausübt. Die Faktoren, die diese Wirkung auslösen, sind die Unverwundbarkeit der Pz. Kampfwagen gegen das Infanteriefeuer, ihre Schnelligkeit, ihre grosse Zahl, ihre Feuertätigkeit und das Getöse der Motoren.

Um den Leuten einen Begriff von Pz. Kampfwagenangriffen zu geben, ist die Vorführung von Filmen sehr geeignet“.

Het eerste deel „*Angriff mit Panzerkampfwagenunterstützung*” geeft een zestal oefeningsopgaven betreffende de door de infanterie te nemen voorbereidende maatregelen voor het samenwerken met vechtwagens; het voorwaarts gaan achter vechtwagens; hoe te handelen bij het uitvallen van enkele vechtwagens; het optreden van den aanvaller tegenover vijandelijk zwaar mitr. vuur; de handelingen op het oogenblik, waarop de vechtwagens de vijandelijke stelling binnen dringen en de samenwerking van de infanterie met een nieuw aanrukkende golf vechtwagens.

Het tweede deel behandelt „*Abwehr feindlicher Panzerkampfwagenangriffe*”.

Uitgaande van de Comp. in de verdediging rechts en links aangeleund wordt verondersteld, dat de vijandelijke aanval, tot op ongeveer 1000 m genaderd, tot staan is gebracht door het vuur van de eigen artillerie en de zware infanteriewapens.

**L a g e :** Der Komp. Führer befiehlt an die Züge:

„Bataillon teilt mit, dasz nach Fliegermeldung mit Angriff feindlicher Pz. Kampfwagen zu rechnen ist”.

**L ö s u n g :** Die Zugführer teilen die Nachricht ihren Gruppen mit, die Gruppenführer ihren Männern, damit niemand überrascht wird.

Geballte Ladungen sind vorzubereiten, besonders beherzte Leute zu ihrer Bedienung zu bestimmen. Die Zugführer nehmen noch einmal Verbindung mit den nächsten schweren Infanteriewaffen auf, überprüfen den Feuerschutz und treffen noch notwendig werdende Vereinbarungen für das Zusammenwirken mit ihnen.

Achtereenvolgens worden nu oefeningen gegeven waarbij worden behandeld het afweren van aanvallende vechtwagens, die niet worden begeleid door de vijandelijke infanterie; de handelingen van de verdedigende infanterie op het oogenblik dat deze vechtwagens de eigen stelling binnendringen en hoe te handelen indien op deze eerste golf andere vechtwagens volgen, thans begeleid door vijandelijke infanterie.

*Die Kampfberete Kompanie*, dit practische boekje zal ongetwijfeld een aanwinst zijn voor menige korpsbibliotheek, doch het wil mij voorkomen, dat het op het compagniesbureau bij de Ite Bataljons onder het onmiddellijk en doorlopend bereik van den C.C. van nog grooter nut zal zijn.

v. H.

**Der Kampfwagenkrieg**, door L. RIDDER VON EIMANNSBERGER, Generaal der art. b.d. Tweede, gewijzigde uitgave. J. F. Lehmanns Verlag, München 1938. Prijs (buitenland) RM. 6, in linnen RM. 6,75.

De eerste uitgave van bovengenoemd werk werd in *De Militaire Spectator* 1934 (blz. 555) uitvoerig besproken. Het trok alom in de militaire wereld de aandacht, was het uitgangspunt van heftige polemieken in de vakpers en heeft ongetwijfeld richtinggevend gewerkt op de ontwikkeling van vechtwagen en vechtwagenafweer. De belangstelling welke dit werk genoot blijkt wel uit het feit, dat thans een tweede, gewijzigde uitgave van de pers is gekomen. De wijzigingen hebben echter geen betrekking op de door Schr. verkondigde beginselen en denkbeelden. Deze bleven ongewijzigd gehandhaafd. Schr. kon er zich toe beperken zijn werk op de hoogte van den tijd te brengen. Hij zegt hieromtrent het volgende. „*De ontwikkeling van het vraagstuk* zal, daarvan kan men zeker zijn, de typische ontwikkeling van ieder nieuw aanvalsmiddel te zien geven. Eerst inzet in betrekkelijk kleine hoeveelheid met, door de verrassing, onevenredig groot resultaat. Dan ontwikkeling van de afweermiddelen, welke het noodig maakt grotere hoeveelheden der aanvalsmiddelen in te zetten. Tenslotte wordt de verdediging zoo sterk, dat de aanvalsmethode moet worden gewijzigd, zij het door het aanvalsmiddel anders te gebruiken, zij het door dit met andere wapenen te steunen.” De eerste phase heeft het pantserwapen reeds tijdens den Wereldoorlog doorlopen. De tweede heeft zich thans voltrokken. De Duitse divisie beschikt over de 72 pantserafweerkanonnen, die Schr. in de eerste uitgave van zijn werk noodig oordeelde. Wij bevinden ons thans dus zeker in de derde, wellicht in de vierde phase, d.w.z. de pantseraanval moet plaats hebben in *massa* en volgens een *nieuwe methode*. In *S p a n j e* geschiedt noch het een, noch het ander, terwijl het gebruikte pantsermateriaal minderwaardig is en derhalve ontzegt Schr. aan de ervaringen met het pantserwapen aldaar alle waarde voor een oorlog waaraan groote militaire mogendheden deelnemen. Duidelijk blijkt daarentegen dat men er zonder „die Waffe mit der überlegenen Geschwindigkeit” niet komt, want de oorlog in *S p a n j e* is evenzoo op een stellingoorlog uitgelopen als de Wereldoorlog.



De „*nieuwe methode*” zoekt Schr. in de *verrassing* en de *samenwerking met de luchtsrijdkracht* en niet in het binden van het pantserwapen aan de artillerie, waardoor een der bestaansredenen van het wapen, de snelheid op het gevechtveld, verloren gaat.

Hiermede hebben wij enkele denkbeelden, welke ons in de nieuwe uitgave bijzonder troffen, naar voren gebracht. Men behoeft het er niet mede eens te zijn, maar zij dwingen tot denken over een vraagstuk dat ook voor ons leger van het grootste belang is. „*Es genügt nicht, Kriegsgeschichte zu studieren, es genügt nicht, beim alten zu verharren, man muss ganz gehörig ins Unbekannte, muss in die Zukunft zu sehen trachten. Auf die Gefahr hin, zu falschen Ergebnissen zu kommen.*”

Moge ook de nieuwe uitgave van „*Der Kampfwagenkrieg*” er toe bijdragen ons leger meer en meer „*tank-minded*” te maken.

C.

**Das Gesicht der Schlacht, Taktik und Technik in der deutschen Kriegsgeschichte,**  
door EUGEN VON FRAUENHOLZ. Met 36 afbeeldingen en 11 kaarten. Uitg. Union Deutsche Verlagsgesellschaft. Stuttgart 1938. Prijs gek. RM. 4,80, in linnen RM. 5,80.

EUGEN VON FRAUENHOLZ is als krijgsgeschiedschrijver geen onbekende. In *De Militaire Spectator* werden de reeds verschenen deelen van zijn magistraal werk „*Entwicklungsgeschichte des deutschen Heerwesens*” uitvoerig besproken (Jan. afl. 1935, Juli-afl. 1937).

Thans geeft Schr. in een reeks beelden, een overzicht van „*das Gesicht der Schlacht*” van de gevechten der wigvormige Germaansche slaghoopen tegen den Romeinschen phalanx tot een der grensslagen uit 1914. Hij streeft er daarbij naar de wisselwerking aan te toonen tusschen wapenwerking (techniek) en tactiek en in het bijzonder te doen uitkomen, dat — hoe techniek en tactiek zich ook mogen ontwikkelen — de mensch steeds de beheerschende factor blijft. De studie van dezen ontwikkelingsgang draagt er toe bij, te voorkomen dat wij vastroesten in tactiek en techniek van het heden en deze gaan beschouwen als iets uiteindelijks en blijvends, inplaats van als schakels uit een keten, waarvan wij de volgende schakels zelf moeten smeden. „*Jedes Regiment beginnt in dem Augenblick zu veralten, wo es erschienen ist, und man kann fast sagen, jede taktische Kriegserfahrung teilt dieses Schicksal*” zegt Schr. terecht. Krijgsgeschiedenis heeft o.i. dan ook slechts nut, indien men haar gebruikt als springplank naar de toekomst. Als zoodanig is zij echter onontbeerlijk. Het jongste werk van den Heer VON FRAUENHOLZ verdient uit dit oogpunt te worden gelezen. Het is beoeiend en vlot geschreven, doortrokken van den „*Kriegshauch*” welke vooral voor een vredesleger als het onze zoo onontbeerlijk is. Schrijvers kracht ligt in de schildering van het verleden. De Wereldoorlog, waarin de techniek een ongedachte vlucht heeft genomen en de tactiek werd gedwongen zich daarbij aan te passen, kan men o.i. met een gevecht uit 1914 niet afdoen. De sprong naar de toekomst moet de lezer zelf doen, waarbij Schr. hem echter door een korten „*Ausblick*” te hulp komt.

Met genoegen stelden wij vast, dat aan onzen PRINS MAURITS, als grondlegger van de moderne tactiek, recht wordt gedaan (blz. 48). In ons leger wordt deze groote voorganger o.i. nog niet voldoende gekend en geëerd.

Het zelfde kan niet worden gezegd t.o.v. de rol der Nederlandsche troepen bij WATERLOO. De voorstelling van zaken is die, welke men gewoonlijk in Duitsche bronnen aantreft. Tegen het einde van den slag zijn de Nederlandsche troepen „*kaum mehr kampffähig*”, de Engelschen en Duitschers slechts „*auf das äusserste erschöpft und stark dezimiert*” (blz. 128). Het terugwijken van de brigade VAN BYLANDT wordt vermeld (blz. 126), niet echter dat deze brigade daarna weer oprukte. Bij den beslissenden tegenaanval der geallieerden wordt alle roem aan de Engelsche Garde gelaten (blz. 128), doch niet vermeld, dat deze tegenaanval door de Nederlandsche brigade DETMERS in gang werd gebracht. Gezien het feit, dat de slag bij WATERLOO alleen reeds in 1938 in de Duitsche militaire literatuur tot drie maal toe een min of meer uitvoerige beschrijving ten deel viel, zou een artikel omtrent de rol der Nederlandsche troepen in dezen slag, opgenomen in een Duitsch vakblad, alleszins van pas zijn.

C.

## UIT DE VAKPERS

### EEN FRANSCHE VERKENNINGSAFDEELING OP MANOEUVRE.

Het is vrijwel ondoenlijk zich een duidelijk beeld te vormen van de organisatie der Fransche Verk. A's, niet alleen omdat de Verk. A. van een legerkorps (= Divisiegroep) anders is dan die van een Divisie, maar vooral omdat van beiden weer verschillende types bestaan. Zoo heeft de gemotoriseerde Divisie een eveneens totaal gemotoriseerde Verk. A. In deze Verk. A. komen ook weer verschillende soorten pantserwagens voor (zie *Militaire Spectator* Jaargang 1938, blz. 176).

In 1937 nam o.m. aan de groote manoeuvres in Frankrijk een Verk. A. deel, bestaande uit twee „groupes d'escadrons”, iedere groep bestaande uit een gemengd eskadron pantserwagens (Auto-mitrailleuses de découverte en auto-mitrailleuses de reconnaissance) en één eskadron motorrijders à 3 pelotons tirailleurs, 1 peloton zw. mitr. en 2 pantser-afweerkanonnen.

Bij den aanvang der manoeuvres op 13 September werd deze Verk. A. nog versterkt met een bataljon infanterie op auto's en een afdeeling artillerie (75 mm) (overeenkomstig pt. 46 van de „Notice provisoire sur l'emploi des unités motorisées et mécaniques de la cavalerie”).

15 September vindt weer een hergroepering plaats en wordt een gemengd detachement gevormd, bestaande uit:

de Verk. A., een bataljon lichte vechtwagens, een afdeeling gemotoriseerde artillerie (75), een bataljon infanterie op auto's en een batterij pantserafweergeschut met als taak „vleugeldekking van de aanvallende divisie” en „manoeuvrer l'ennemi sur son aile droite”.

Deze manoeuvres duurden 4 dagen en gedurende die dagen viel de Verk. A. een geheele serie opdrachten ten deel, waarbij alle mogelijkheden vrijwel uitgebuit werden. Door tal van omstandigheden kwam echter het karakter eener gemechaniseerde Verk. A. n.l. het ageren op grooten afstand der Divisie tijdens deze manoeuvre weinig tot zijn recht — den eersten dag werd zelfs niet meer dan 30 km afgelegd! Een voor-

uitgeschoven detachement der Verk. A. wist echter in 36 uur 22 draadlooze berichten en 6 berichten per postduif aan den C. Verk. A. te zenden.

Dank zij het feit der kleine afstanden en dus ook de nabijheid der kantonnementen leverde de voorziening van bedrijfsstoffen weinig moeilijkheden op. Toch bewees een „motociterne” met 300 l benzine zéér goede diensten. Deze kleine tankwagens — mogelijk tot 500 l te vergrooten, worden blijkbaar in het Fransche leger zeer gewaardeerd om hun lichtheid, mobiliteit, mindere zichtbaarheid en kwetsbaarheid. Bij deze eskadrons motorrijders werden de zware mitrs. nog vervoerd op lichte auto's (camionnettes). Bij één eskadron was een proef met mitrailleurs op zijspan, die zeer voldeed. (13 zijspannen, waarvan 3 voor de commandogroep en 5 per sectie).

De pantserafweerkanonnen werden vervoerd op auto's, wat natuurlijk belangrijke bezwaren met zich medebracht. Ook in Frankrijk zoekt men nog naar de ideaaloplossing in deze: het vervoer zoo in te richten dat ook tijdens de marsch direct gevuurd kan worden.

De motorrijders hebben zéér goed volstaan. De schrijver van het hier gerecenseerde artikel noemt ze zelfs „merveilleuses troupes”. Enkele motorrijwielen leverden de moeilijkheid op na in een vochtigen nacht te hebben buiten gestaan niet direct te willen starten.

Na nog eenige bezwaren naar voren gebracht te hebben over de verschillende types pantserwagens en uit tactische overweging de wenschelijkheid naar voren te hebben gebracht een eskadron uit twee types (AMD en AMR) samen te stellen, besluit de schrijver, zelf afkomstig van het ruiterswapen, zijn artikel met een éloge op de gemechaniseerde cavalerie. Deze Verk. A. heeft getoond: „ce qu'on pouvait espérer de telles unités de cavalerie bien entraînées et portant sur ses moteurs la foi et l'audace qui ont été jusqu'ici l'apanage des cavaliers „à cheval”.

**VELDKANON EN LICHTER HOUWITSER.**

De oud-inspecteur van de Duitsche artillerie, luitenant-generaal b. d. MARX, heeft zich er toe gezet een vergelijking in cijfers te geven van de beide genoemde geschutsoorten.

Na een zeer beknopt overzicht van de ontwikkeling der veldartillerie bespreekt de schrijver de verschillende factoren, welke te zamen de waarde van de artillerie bepalen. Zijn berekeningen zijn voor een groot deel gebaseerd op de getallen, waarmee de Duitsche artillerie bij de groote aanvallen in 1918 werkte, terwijl hij ook af en toe naar de Fransche gegevens verwijst. Zijn resultaten zijn daarom niet zonder meer op onze toestanden toepasselijk, al zijn zij voor de lezers van de M. S. wel interessant.

Als het inderdaad in de bedoeling ligt het veldkanon in Duitschland af te schaffen, zooals de schrijver uit de buitenlandsche literatuur afleidt, dan moet volgens hem de lt. hw. op de punten (a) en (b) verbeterd worden o.a. door invoering van patronen voor alle ladingen en van afzonderlijke patronen voor de 5e lading.

De vergelijkingsetallen zijn:

	lichte houwitsers	veld- kanon
enkele schot .....	2,5	1
meegevoerde munitie ..	3	2
waarde der per uur te verschieten munitie ...	7,5	4
waarde der in één minuut te verschieten munitie..	2,5	2
a. waarde bij neutrali- seeren .....	3	4
b. waarde bij afsluitings- vuur .....	1	2
buigbaarheid v/d baan .	1	1 (is vol- gens de schrijver mogelijk; doch m.i. niet)
grootste dracht .....	x	x+2 km
marschprestatie in draf (Dauertrab) .....	bij	beide soorten voldoende
doorschrijdingsvermogen		id.
benodigde haver voor de trekpaarden .....	2	3
(Een bepaalde hoeveelheid haver is voldoende voor 3 veldkanonnen tegen 2 lichte houwitser).		

Wehrtechnische Monatshefte, Juli 1938.

S

**ONTWERP CONVENTIE VOOR DE OPRICHTING VAN GENEESKUNDIGE ZONES: DOOR KOLONEL P. JINGA (ROEMENIE)**

De kolonel-dokter JINGA hield op de 7e zitting van het Office International de Documentation de médecine militaire in Juni 1937 over bovenstaand onderwerp een voordracht. De idee tot oprichting van speciale geneeskundige zones in oorlogvoerende landen dateert van 1870 na den Fransch Duitschen oorlog. Alhoewel zich tegen deze gedachte nooit een stem verheven heeft is de practische toepassing nog maar zeer weinig gevorderd, vnl. als gevolg van de militaire vraagpunten, die zich daarbij voordoen. Het Internationale Roode Kruis Comité (I.R.K.C.) deed de kwestie door een commissie, die op 15 en 16 Juni 1936 bijeenkwam, onderzoeken. Deze stelde een aantal principes op, die als grondslag voor een conventie op dit gebied zouden kunnen dienen, daarbij aan de militaire deskundigen de uitwerking van de technische vragen overlatende.

De voornaamste punten zijn:

a. volledige scheiding van de humanitaire idee van de militaire kwestie van toepassing.

b. vaststelling van het aantal zones per land in verhouding tot het aantal inwoners, onder aangeving van de grootte der zones.

c. geheimhouding van de zones tot het moment van het uitbreken der vijandelijkheden.

Elk land zoekt een aantal mogelijke zones uit, waarvan een aantal naar behoefte zal worden gebruikt.

d. de president van het I.R.K.C. ontvangt deze geheime opgaven en maakt t.z.t. met een staf van neutrale stafofficieren uit, welke zones in werking treden.

e. geen voorbereiding van de zones in vredestijd. Dit o.m. om te voorkomen dat bevoorrechte personen er bezittingen in zouden verwerven.

f. het verlenen van volmacht aan de neutrale commissie van het I.R.K.C. om toezicht te houden, zoodat:

- 1e. de bevolking van de zone blijft, zooals ze bij de ingebruikname was.
- 2e. volmaakte materiele neutraliteit in de zone worde betracht.
- 3e. elk militair gebruik van de zones, be-



houdens door den MGD, worde voorkomen.

g. de neutraliteit der zones wordt voor den geheelen duur der vijandelijkheden gewaarborgd. Zij mogen niet door kenteekenen worden aangeduid, doch moeten op alle stafkaarten, in het bijzonder op die der vliegers worden aangegeven.

h. vaststelling van voorschriften voor de werking van het I.R.K.C. en van de neutrale controlecommissie.

Kolonel JINGA geeft dan een ontwerp conventie aan, gebaseerd op bovenstaande principes. Hierin wordt één zone aangenomen op 2 miljoen inwoners. De maximale afmetingen van een zone mogen 10 vierkante km bedragen. Begrenzing door gemakkelijk waarneembare natuurlijke grenzen b.v. rivieren verdient aanbeveling. Een dergelijke gebied bezitte bij voorkeur een eigen drinkwatervoorziening.

Mocht de zone in handen van den vijand vallen, dan blijft zij onveranderd bestaan.

Dr. DORNICKX.

Bulletin International des Services de Santé, Juni 1938.

### PANTSERTACTIEK.

Onder dit opschrift stelt de majoor ALLMENDINGER de beide voornaamste opvattingen over het gebruik van vechtwagens naast elkander, n.l.:

1. het gebruik in zelfstandige operationele verbanden;
2. het gebruik als hulpwapen der infanterie.

*Ad 1.* De voorstanders van dit gebruik zijn de Engelsche generaal FULLER en de Oostenrijksche generaal VON EIMANNBERGER. De zelfstandig optredende vechtwageneenheden zullen, zonder gebonden te zijn aan de langzame beweging der infanterie, de beslissing bevechten. De doorbreking zullen deze eenheden door hun snelheid bewerkstelligen, waartoe van een sterke pantsering wordt afgezien, terwijl door de massa-inzet de verdediging onder de voet wordt geloopt. De uitbuiting van het succes moet door gemotoriseerde troepen geschieden. De verrassing van een zoodanigen aanval zal het succes brengen. In den wereldoorlog duurde het 36 uur voordat de versterkingen van den verdediger op het slagveld kwamen, doch thans kunnen in eenige uren de gezamenlijke luchtstrijdkrachten van den vijand boven het slagveld zijn. Daarom moet de operatie zoo snel mogelijk verlopen, zoodat de aanval zich naar de pantsereenheden moet richten en niet naar de infanterie.

*Ad 2.* Naar de „Fransche” opvatting vormt de begeleiding der aanvallende infanterie de hoofdopdracht voor vechtwagens. Daarnaast staan vechtwageneenhe-

den ter beschikking van den divisiecommandant voor bestrijding der automatische infanteriewapenen.

Naar het oordeel van generaal von EIMANNBERGER is het binden der snelle vechtwagens aan de infanterie, die met een snelheid van 2, soms zelfs 1 km voorwaart gaat, een tactisch monstrum. Het grootste nadeel is tijdverlies. Toen de cavalerie nog stootwapen was, wachtte zij ook niet na den eersten aanval op de infanterie. Integendeel werd ook toen getracht de stootkracht, gelegen in de snelheid, tot het uiterste uit te buiten.

Anderen wijzen er op, dat door het binden aan de infanterie de nadelen van vechtwagens, zooals slecht zicht, nevel, gas, rook en stof, moeilijke bevelsoverbrenging, enz. veronzijdigen.

Van de zijde der antivechtwagenvuurmonden gezien is de inzet van vechtwagens volgens Fransch systeem minder gevaarlijk dan het zelfstandig gebruik, aangezien de begeleidende vechtwagens lichter gepantserd zijn en door hun langzaam gaan een beter doel bieden.

Naar de opvatting van den schrijver zal het gebruik van vechtwagens in een modernen oorlog tot een compromis van beide inzichten voeren. Er zullen stootenheden, bestaande uit vecht- en pantserswagens met de noodige hulpstroepen, optreden, terwijl daarnaast begeleidende vechtwagens, ingedeeld bij de infanterie niet kunnen worden ontbeerd. Welk gebruik het voornaamste zal zijn, zal eerst de werkelijkheid leeren.

„Die Kraftfahrkampftuppe, Juni 1938”.

Co

### SAMENWERKING VAN INFANTERIE EN PIONIERS IN DEN AANVAL.

Onder de punten, waarop ons leger sedert den Wereldoorlog bij de strijdmachten van andere mogendheden ten achter is geraakt moet de organisatie der pioniers

zeker niet op de laatste plaats worden genoemd. De organisatie van één compagnie pioniers per divisie was die, waarmede in 1914 de legers te velde trokken en welke

toen aanstonds buiten elke verhouding tot de behoeften bleek. Als *norm* voor de hedendaagsche *indeeling van pioniers* moet worden beschouwd een bataljon per divisie en een gemotoriseerd bataljon per korps (divisiegroep), terwijl bovendien een deel der infanteristen (ter waarde van omstreeks een compagnie per regiment) gespecialiseerd moet zijn als *infanterie-pionier*.

Onze geheel onuitgegroeide *pionierorganisatie* was oorzaak, dat ook de *pioniertactiek* zich niet kon ontwikkelen. Met den uitbouw van het pionierwapen zal dan ook gepaard moeten gaan een ontwikkeling van de tactiek der pioniers.

Een belangrijke aanvulling van de daarover bestaande litteratuur vormt het onder bovenstaanden titel verschenen artikel van Generaal-majoor TIEMANN. Na eenige algemeene aanwijzingen te hebben gegeven betreffende het gebruik van pioniers bij den aanval licht de generaal deze met een drietal *voorbeelden* toe. Uitgegaan is daarbij van een versterkt regiment infanterie waarbij uit het divisiebataljon een compagnie pioniers is ingedeeld.

1. *Opmarsch, welke een betrekkelijk zwakke tegenstander met behulp van hindernissen tracht te vertragen.* Het opmarschgebied wordt doorsneden door een aantal smalle stroompjes.

Pioniercompagnie ingedeeld bij de voorhoede met *opdracht*: „De pioniercompagnie ondersteunt de voorhoede bij het overwinnen van waterloopen en het gevecht om hindernissen. Zij verzekert voorts den opmarsch van het regiment door het versperde gebied.”

*Maatregelen* van den C.C.:

a. Pionierpatrouilles indeelen, die met de voorsectiën van het voorste echelon, c.q. met het afzonderlijk verkenningsorgaan, voorwaarts gaan en melden waar en welke hindernissen aan worden getroffen.

b. Eén sectie bij het voorste echelon laten marcheeren, ter beschikking van den C. van dit echelon. Voor deze sectie wordt bevolen: Gereed houden tot het inzetten van lichte overzetmiddelen (opgepompte drijfzakken en gevechtsvonders mede-

voeren); één groep gereed voor het opruimen van hindernissen (werktuigen, springmiddelen, nevelkaarsen mede voeren).

c. De rest van de compagnie, doen marcheeren bij de voorhoedereserve met één sectie „gereed tot het opruimen van verhakkingen en mijnversperringen” en de derde sectie „gereed voor het overbruggen van waterloopen”. Beide sectiën voeren het voor hun taak noodige materiaal mede.

## 2 Aanval op een dorp.

In het aanvalsvak van een regiment ligt A-dorp, waartegen het I Bat. wordt ingezet.

De R.C. deelt de pioniercompagnie bij dit bataljon in met *opdracht*: „Pioniercompagnie treedt onder bevel C.-I Bat., teneinde dit bataljon een weg te banen door A-dorp.”

*Taak* van de comp. is derhalve: hekken en muren te doorbreken, met vlamspuiten wapens achter dekkingen buiten gevecht te stellen, hindernissen op te ruimen.

*Maatregelen* van den CC.: Eerste en tweede sectie gereed doen maken voor den aanval op een dorp, d.w.z. ladingen en gestrekte ladingen (op een lat gebonden) gereed maken, handgranaten, draadscharen, nevelkaarsen, bijlen en houweelen verdeelen, vlamspuiten medevoeren; derde sectie gereed doen maken voor het opruimen van hindernissen. Veelal in gereedstelling de pioniers indeelen bij de voorcompagnieën. Zij gaan voorwaarts hetzij achter de voorsectiën, hetzij ter hoogte van de comp. reserve met pionierpatrouilles bij de voorsectiën.

Het derde voorbeeld betreft den *aanval op een stelling met draadhindernis en mijneveld*. Wij bevelen ook daarvan de bestudeering gaarne aan. Moge het artikel van Generaal TIEMANN er toe bijdragen het besef te verhoogen welke een belangrijke rol de pioniers onder de verbonden wapens vervullen en mede doen zien, dat aan een pionierscommandant een *tactische opdracht* moet worden verstrekt, die hij — evenals de artillerie — met zijn technische strijdmiddelen vervult.

„Militär. Wochenblatt,” 26 Aug. 1938.

C.

## LESSEN UIT SPANJE.

Naarmate de oorlog in Spanje langer duurt komen steeds meer gegevens los en groeit het aantal dergenen, die reeds nu lessen uit de oorlogvoering aldaar voor

de oorlogen in de toekomst willen trekken.

Hoezeer door den bijzonderen aard van den Spaanschen oorlog, alsmede door het ontbreken van officieele gegevens, het

trekken van conclusie's in ruimeren zin gevaren oplevert, zoo is het toch interessant om daarvan kennis te nemen.

In onderstaand tijdschrift geeft Colonel CONRAD H. LANZA de conclusie's, tot welke volgens hem de oorlog in Spanje leidt, en hoewel geenszins met alle daarvan kan worden ingestemd, mogen enkele hieronder volgen.

Na gewezen te hebben op de groote kracht van de verdediging in het algemeen komt S. tot de conclusie, dat een stelling, verdedigd door 20 mitrailleurs per km. front, onaantastbaar is voor elke infanterie-aanval, zelfs wanneer deze gesteund wordt door vechtwagens en vliegtuigen. Aanvallen op zoodanige stellingen kunnen alleen succes hebben wanneer zij gesteund worden door sterke artillerie-eenheden. S. acht een frontbreedte van 3 km. voor een regiment en 9 à 10 km. voor een divisie in de verdediging normaal.

Zoolang de partijen niet over afweerpapens beschikten hadden vechtwagens successen, hoewel nimmer van beslissenden aard, hetgeen echter mede veroorzaakt werd doordat aanvankelijk aan beide zijden slechts over beperkte aantallen vechtwagens werd beschikt.

In het voorjaar van 1937 werden vechtwagens ook in grootere hoeveelheden ingezet. Een aantal van 100 lichte tanks van de Nationalisten gesteund door een sterke artillerie wist een bres te maken en  $\pm$  30 miles diep door te stooten. Daar de ondersteunende artillerie niet kon volgen en anti-vechtwagensgeschut mankeerde, had

een tegenaanval van 50 zwaardere vechtwagens, gevolgd door luchtaanvallen, succes en werden de lichte vechtwagens op de hen volgende troepen teruggeworpen. Alleen op zich zelf aangewezen was het omgekeerd aan de zwaardere tanks niet mogelijk om de zône van de reserve's te doorbreken, zoodat uit deze gevechten de overigens niet geheel nieuwe conclusie werd getrokken, dat vechtwagens alleen succes kunnen hebben, wanneer zij gesteund worden door artillerie en optreden in nauwe samenwerking met infanterie.

De noodzakelijkheid om artilleriesteun krachtig te doen zijn — 50 vuurmonden per km. aanvalsfront is volgens S. als weinig te beschouwen — dwong de partijen ertoe om de aanvalsfronten te beperken.

Volgens S. is het noodzakelijk, dat moderne aanvallen zullen bestaan uit:

- a. een machtige vuurwals der artillerie;
- b. systematisch optreden van bommenwerpers in samenwerking met de artillerievuren;

- c. hoeveelheden vechtwagens, dicht volgende op de vuurwals der artillerie;
- d. infanterie op korten afstand achter de vechtwagens.

S. geeft nog aan dat de infanterie, die in de toekomst de vuurwals der artillerie zal hebben te volgen, bij voorkeur op motorvoertuigen geplaatst zal moeten zijn, waartoe een aantal van 10 tractors per km. voldoende zal zijn, terwijl door het gevaar uit de lucht ook voor verplaatsing van infanterie langs den weg slechts motorvervoer in aanmerking zal komen.

„The Field Artillery Journal”, Mei/Juni 1938.

D.

### HEEFT DE INFANTERIE ORGANIEK PIONIEREENHEDEN NOODIG?

In het Duitsche leger wordt per bataljon infanterie een 30-tal manschappen in het tweede dienstjaar specialistisch opgeleid als *infanteriepionier*. Hieruit kan, het geval dienende, een sectie van 3 groepen worden gevormd voor het verrichten van betrekkelijk eenvoudige pioniertechnische werkzaamheden in het raam van het bataljon. Men voorkomt zodoende, dat het pionierbataljon der divisie moet worden versplinterd en kan dit gesloten, dan wel compagniegewijze inzetten. Het voorschrift „Pionierdienst aller Waffen” vermeldt de eischen, waaraan de infanteriepioniers moeten voldoen.

Schr. van het hier gerefereerde artikel is van meening, dat de „korte” tweejarige

diensttijd niet toelaat deze infanteriepioniers degelijk op te leiden en veroorzaakt de huidige oplossing als halfslachtig. Hij is van oordeel, dat de infanterie dringend behoefte heeft aan eigen pioniers, doch dan werkelijke pioniers, in stede van tirailleurs met de nevenfunctie van pionier. Hij stelt daartoe voor per regiment als 15e compagnie (de 14e is de pantserafweercomp., de 13e de infanteriegeschutcompagnie) een pioniercompagnie in te deelen. De R.C. kan deze compagnie dan hetzij in haar geheel bij een bataljon indeelen, hetzij sectiesgewijze verdeelen.

„Militär Wochenblatt”, 2 Sept. 1938. C.